

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 peti 4 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inzerati peti vrsta 4 D; novice, poslane, izjave, reklame, preklicji beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišтво: Kraljeva ulica št. 5, priloge. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Nevarnost bodočnosti

V politiki, zlasti v zunanji politiki je na mestu, da računamo tudi z bodočimi možnostmi in da zapustimo včasih sedanjost. Že iz sedanjosti se dajo razbrati niti, ki vodijo v bodočnost in s katerimi moramo računati, ako nečemo, da nas nekoč iznenadijo neljubi dogodki in nesrečne politične konstelacije.

Poglejmo na pr. na razmerje Nemčije do Srednje Evrope in zlasti do Italije!

Pred vojno je Italija vodila trozvezno politiko. Podpirala je Nemčijo proti Franciji, si čisto po nepotrebnem ustvarjala nasprotstva s francosko republiko ter s svojo moralno in diplomatično pomočjo v glavnem ustvarila bivši Avstriji in Nemčiji njih kontinentalno evropsko premoč. Nikdar bi ne bila Nemčija in Avstrija izvajale tiste oblasti in nasilne evropske in srednjeevropske politike napram Franciji in Rusiji, da je tedaj Italija zavzela vsaj nevtralnost stališče ter se odrekla zveze z Nemčijo in Avstrijo.

In vendar ni imela Italija prav nobene koristi od trozveze! Nemčija in Avstrija nista Italiji pomogle do nobene kolonije! Narobe, ko je leta 1911. Italija okupirala Circeja, je bila Nemčija, ki se je temu pohodu najbolj protivila in ki je sama stremila po kolonialni okupaciji tega dela severne Afrike. Italija jo je v tej nameri prestregla. Tudi Avstrija se je tedaj hudovala in ji je morala Italija priznati pravo pot do Valone in Soluna...

Obratno pa je Nemčija pridno izrabljala italijansko trozvezno pomoč in po malem gospodarsko dobro zaslužila celokupno italijansko gospodarstvo, bankarstvo in industrijo. Šele svetovna vojna je spametovala našo jadransko sosedo, ki se je v par letih otresla gospodarske okupacije iz severa.

Kljub vsemu temu, kljub večdesetletnim izkušnjam pa se zdi, kakor da se na pr. Italija znova vrača na pot ohlapnega nemškega približevanja. Nemčija stremi za tem, da okupira čim prej Avstrijo. S tem postane sosed Italije. Morda ji vznikne na ta način tudi opasen konkurent na Jadranskem morju. Nemška pohlepnost ne pozna meja! S primernimi bančnimi in denarnimi zvezami ter z industrijskimi participacijami si lahko prav kmalu izvojuje ugodnosti v italijanskih jadranskih pristaniščih...

Z neverjetno, nerazumljivo sovražnostjo ali pa vsaj onimoznostjo nasprotuje Italija sedanjim francoskim zunanje-političnim akcijam in skoro verjetno se zdi, da se v bližnji bodočnosti oživi stara trozveza, v obliki dvozveze med Italijo in Nemčijo, ki bi si razdelila Srednjo Evropo ter zagospodovala po Balkanu. Perspektiva je tako jasna in točna, da ji ne moremo odreči verjetnosti!

Italija bi se rada razmahnila v Sredozemskem morju. Tu sanja o tretjem kraljestvu, o vzpostavitvi rimskega imperija. V to ji je potrebna ekspanzija na zapad in jug ter na vzhod: proti Franciji, Afriki, proti francoskim kolonijam v Afriki, proti Jugoslaviji, Albaniji, Balkanu in Grčiji. Kaj je bolj prirodna, kakor da išče za te svoje cilje pomoč Velenemčije, pa naj se pri tem magari svojemu severnemu sosedu gospodarsko in politično še enkrat zaslužni, kakor pred svetovno vojno!

Za enkrat ne stoji za nami velika Rusija, ki nas je nekoč ščitila in ki je tvorila primeren protiutež nekdanjih pangermanističnih želji po jugu in Balkanu, predvsem po Avstriji. Danes imamo na svoji strani Češkoslovaško, Poljsko, proti nam pa Madžarsko, Bolgarsko, Albanijo. Ob strani nevtralnemu Rumunsko in Grčijo. To je vse! Treba torej intenzivnega zunanje-političnega dela, konstruktivnega zunanje-političnega prizadevanja, da si v naslonu na zadnje svoje prijatelje, na severno slovenske države in pa na vstajajočo Veliko Rusijo vtrdimo svoj srednjeevropski in evropski položaj. Ni dvoma, da bo pri izgrabi naša politika napram Bolgar...

Vlada Narodnega bloka izpopolnjena

Novoimenovani ministri. — Ovacije v narodni skupščini voditeljem Narodnega bloka.

— Beograd, 30. aprila. (Izv. Ob 11.30.) Nj. Vel. kraj Aleksander je sredič podpisal ukaz glede spolnitve vlade Narodnega bloka. Ukaz je bil rednim administrativnim potom danes zjutraj poslan predsedstvu narodne skupščine, da se je prečital na današnji skupščinski seji. Najprej je bil podpisan ukaz, s katerim se uvažuje demisijske vložitve in za tem je bil podpisan znak, s katerim se sedanja vlada spreminja in dopolnjuje v delovno vlado P-P. — Novoimenovani ministri so:

1. dr. Prvoslav Grisogono (sam. dem.) minister trgovine in industrije;
2. inž. Anta Radović (radikal) prometni minister;
3. dr. Milan Sršić (radikal) minister za izenačenje zakonov;
4. Krsta Miletic (rad.) minister za agrarno reformo.

Istovčasno so stavljeni na razpoloženje ministri: dr. Hinko Krizman (samostojni demokrat), dr. Gjuro Surmin (Hrvat), dr. Mate Drinković (Hrvat) in Andra Stanić (radikal).

Razen inž. Radovića so ostali ministri vsi izkušeni in praktični politiki. Inž. Radojević zastopa kot poslanec narodno-radikalne stranke čačansko volilno okrožje.

— Beograd, 30. aprila. (Izv.) Današnja seja narodne skupščine, ki je v bistvu smo formalnega značaja, da izvoli namreč posamezne parlamentarne odbore, je pričela šele ob 11.30 dopoldne. Po končanih formalnostih in odobrenju zapisnika je skupščinski pred-

sednik Marko Trifković naznanil spolnitve vlade Narodnega bloka v delovno vlado in prečital zadevna kraljeva ukaza, s katerima se imenujejo novi ministri, odnosno stavijo prejšnji na razpoloženje.

Poslanci Narodnega bloka so priredili vladi, zlasti voditeljem Narodnega bloka ministrskega predsedniku g. Nikoli Pašiću in ministru g. Svetozarju Pribičeviću ovacije, viharno vzklikajoč: »Živel! Živel Narodni blok!»

Beograd, 30. aprila. (Izv.) Poslovna vlada Narodnega bloka je sestavljena takole:

1. Nikola Pašić, ministrsko predsedstvo;
2. Marko Gjurčić, ministrstvo za socialno politiko;
3. Svetozar Pribičević, ministrstvo prosvete;
4. dr. Momčilo Ninčić, zunanje ministrstvo;
5. Miša Trifunović, ministrstvo ver;
6. dr. Edo Lukinić, pravosodje;
7. Slavko Miletic, narodno zdravje;
8. Nikola Uzunović, javna dela;
9. Krsta Miletic, poljedelstvo in vode;
10. Velja Vukičević, pošte, brzojav in telefon;
11. dr. Gregor Žerjav, šume in rudnike;
12. dr. Milan Sršić, izenačenje zakonov;
13. dr. Milan Stojadinović, finance;
14. Milan Simonović, agrarno reformo;
15. dr. Grisogono, trg. in industrijo;
16. general Dušan Trifunović, vojno in mornarico;
17. Boža Maksimović, notranje zadeve;
18. ing. Ante Radović, javni promet.

— Beograd, 30. aprila. (Izv.) Imenovanje nove vlade je presenetljivo popolnoma opozicijo. Najbolj so raskočarili radikali. Poslanec Pavle Radić, ki je bil včeraj še v avdiciji pri kralju in je imel sestanek z min. predsednikom, je danes postal zelo neraven.

Značilno je dejstvo, da noben današnjih beogradskih listov do popoldne ni vedel za podpisane ukaze. Tudi vodilni politiki niso bili o tem informirani. Nj. Vel. kralj je ukaz o imenovanju poslovne vlade Narodnega bloka podpisal že sredi ob 21.

Narodna skupščina

Izvolitev parlamentarnih odborov in predsedništva.

— Beograd, 30. aprila. (Izv. Ob 12.45) Današnja seja se je pričela šele ob 11.15 dopoldne. Seji je predsedoval podpredsednik dr. Ivo Paleček. Pred sejo je bila konferenca načelnikov parlamentarnih klubov, na koji je bil dosežen sporazum glede volitev članov v posamezne parlamentarne odbore. Ostane isto volilno razmerje. Ker ni bil dosežen sporazum glede izvolitve skupščinskega predsedstva, je morala skupščina odločiti z glasovanjem. Opozicija je zahtevala v predsedstvu eno mesto za sebe. Pred sejo so bili sestanki posameznih parlamentarnih klubov. V svojih klubskih prostorih so bili radikalni in samostojni demokratiški poslanci obveščeni o imenovanju nove poslovne vlade.

Takoj po otvoritvi je podpredsednik dr. Paleček skupščini naznanil vsebino pisma min. predsednika. Pismo obvešča zbornico, da je Nj. Vel. kralj sprejel demisijske volilne

vlade in imenoval novo poslovno vlado PP. Pri čitanju tega pisma so člani večine vzklikali: »Živel Pašić!»

Tajnik skupščine Kobasica je nato prečital kraljev ukaz. Poslanci so poslušali ta ukaz stoje in vzklikali: »Živel kralj!»

Skupščina je nato vzela na znanje poročilo verifikacijskega odbora, s katerim se poziva mesto odstopivšega posl. dr. Spaljkovića v skupščino odvetnik Dragoljub Kulundžić.

Nato je skupščina prešla k volitvam doletenih parlamentarnih odborov. Volitve so bile sporazumno izvršene. Glede izvolitve skupščinskega predsedstva je bilo odrejeno glasovanje, ki se ta trenotek traja. Vlado kandidati so: dr. Velizar Janković za namestnika skupščinskega predsednika, dr. Vasa Jovanović za prvega podpredsednika in dr. Svetislav Popović za II. podpredsednika.

Ofenziva klerikalcev ponesrečila

Vse kombinacije o vladi R-R izmišljene. — Klerikalci v parlamentu potisnjeni v stran.

— Beograd, 30. aprila. (Izv.) Kakor smo že včeraj javili, so opozicionalec pričeli z novo ofenzivo proti Narodnemu bloku. Ta ofenziva se je ponesrečila. Napadi so bili sicer koncentrirani na eno osebnost, toda niso imeli zaželjenega uspeha. Vse vesti, ki jih priobčuje danes klerikalni tisk o »koncentracijski vladi«, v katero naj bi stonili radikalni in radičevci, so povsem izmišljene, in dokazujejo le, da so klerikalci popolnoma potisnjeni v stran tako, da ne prihajajo nikjer v poštev. Na najmerodajnejšem mestu odločno zanikajo poročila, da bi bili pričeli radikalni z radičevci oficijelna pogajanja. To so včeraj tudi izjavili najuglednejši voditelji radikalne stranke. Opozicijski tisk je zlasti z veseljem beležil vest, da se je dr. Laza Marković, ki so ga označevali kot »tipičnega za-

stopnika korupcije«, začel pogajati s Pavlom Radićem, »zastopnikom hrvatskega poštenja«. Dr. Lazar Marković danes odločno demantira vse te vesti naglašajoč, da se ni z nikomur pogajal. V vsakem oziru je tudi značilna izjava voditelja Narodnega bloka Svetozarja Pribičevića. Ta je po končani seji samostojnodemokratskega kluba v razgovorih z novinarji deciderano izjavil: »Nisem tako naiven, da bi ne verel, kaj delam. Sigurno vedite, da pogajanj z radičevci ni in jih tudi ne bo. V taka pogajanja ni do danes niti privolil še radikalne stranke in jih tudi ni odobrila.«

Najboljše na zunanji dokumentira enotnost Narodnega bloka dejstva, ki obenem zavrača vse eventualne kombinacije o spremembi vladinega režima. Narodni blok radikalni in samostojni de-

mokratje so se popolnoma sporazumeli glede skupne liste za današnje volitve parlamentarnih odborov.

Ministrski predsednik g. Nikola Pašić se je včeraj deli časa posvetoval z ministrom Svetozarjem Pribičevićem.

Angielski državni proračun

Churchill o finančnem položaju. — Zmanjšanje dolgov. — Znižanje dohodninskega davka.

— London, 29. aprila. Zakladni minister Winston Churchill je včeraj predložil parlamentu državni proračun za tekoče leto. Glavne točke proračuna so: 1. Anglija se vrača s tem proračunom k zlati valuti in dovoljuje svobodni izvoz zlata. Dominijoni se ravnokar vračajo k zlati valuti. 2. Dohodninski davek se zmanjšuje od 6 pence na 4 za 20 šilingov dohodka, torej od 22½ na 20%. Istovčasno se povzbuje davka prosti dohodek od 130 na 250 funtov (to je 46.500 Din na 75.000 Din. 3. Ponovna uvedba Mac Kennana carin (33½% na kinofilme, ure, avtomobile, motorna kolesa in glasbene instrumente). 4. Znižanje uvozne carien za vino, sladkor, suho sadje in tobak iz dominionov. 5. Carine in polizdelke iz svil, iz hemlja in dodatne carine na pivo. 6. uvedba splošnega socialnega zavarovanja.

Za včerajšnjo sejo je vladalo povsod največje zanimanje. Poslanci so prišli že prav zgodaj zjutraj pred zbornico, da so si zagurali primerno dobro mesto. Neki poslanec je prišel že ob 5. zjutraj pred poslansko zbornico. Seja poslanske zbornice je bila ob 14. otvorjena. Takoj je dobil besedo zakladni minister. Njegov govor je zbornico mirno in napeto poslušala.

Uvodoma je minister Churchill v glavnih črtah pojasnil finančni položaj Anglije. Preteklo finančno leto izkazuje za 3 milijone funtov prebitka. Ta se uporabi za redukcijo državnih dolgov. Celokupni dolgov so se z 31. marca 1925. zmanjšali od

Takoj po skupni seji Narodnega bloka je ministrski predsednik povabil več uglednih radikalnih voditeljev in osebnosti k sebi na razgovor. Z njimi je obravnaval vprašanje, ki zadeva dopolnitev vlade.

7.680 milijonov na 7.646 milijonov funtov sterlingov. Z znižanjem državnega dolga se tudi zmanjšujejo letne obresti za več kakor 70 milijonov. Vlada je še dalje odločno na nadaljevanju politiko redukcije državnih dolgov.

V nadaljnjem govoru je g. Churchill omenil, da z 31. decembrom t. l. poteče preproed izvoza zlata in da se Anglija zopet vrača k zlati valuti. Vprašanje je le, kdaj je treba vzpostaviti pariteto. Sedanji trenotek je najugodnejši, kajti v obeh kontinentih je nastopila doba, ki zagotavlja politično in gospodarsko stalnost za daljši čas. Angliški banki naj se dovoli izvoz zlata.

Zakladni minister je nato kratko omenjal predloženi državni proračun. Celokupni državni dohodki se cenijo na 826 milijonov sterlingov. Državne potrebe pa znašajo 799.400.000 sterlingov, približno za 9 in pol milijonov več kot lansko leto. Vlada računa, da proračun pokaže 26 milijonov sterlingov prebitka. Zakladni minister je zelo obširno govoril o znižanju uvozne carine na nekatere življenjske potrebščine ter je posebno poudarjal, da je vlada odločena znatno znižati dohodninski davek. Sam je predlagal zvišanje davka prostega letnega dohodka od 130 na 250 funtov. Dohodninski davek se naj zniža od 6 pence na 4 šilinge. Čeprav s tem državi odpade 24 milijonov, je sam prepričan, da bo država od tega imela znatne moralne koristi. V glavnem pa je treba štiti delavske sloje pred velikimi obremenitvami.

Vojaški teror na Bolgarskem

— Sofija, 29. aprila. (Izv.) Danes popoldne je bil ubit ugledni vođa zemljoradniške stranke Dimitrij Grnčarov. Takoj po poskušnem atentatu na kralja so začele zasledovati politične oblasti Grnčarova. Ta se je skrbno skrival in po eksploziji v katedrali je odšel v bližnjo okolico na kmetsko. Bolgarska vlada je indirektno obtoževala naše poslanstvo, da ono skriva Grnčarova v poslaniški palači, ki uživa eksteritorialnost. Končno je sofijska policija po ogledih izvedela, da se Grnčarov skriva v selu Drvenec pri nekem uglednem kmetu. Pri njem se je Grnčarov nastanil v podstrešju. Danes ob 9. dopoldne je orožniški komandant z močnejšim oddelkom orožništva in vojaštva obkolil selo Drvenec in počasi pričel prodirati proti hiši, kjer je bil Grnčarov skrit. Grnčarov se ni hotel vdati, na kar se je razvila ljuta borba. Streljanje je trajalo do 14. popoldne. Končno se je posrečilo nekatere orožniki priti v podstrešje ter tam ubiti voditelja zemljoradniškov. Kmeta lastnika hiše so z vso njegovo družino odvedli v sofijske zapore.

Po poročilih iz Plovdiva je tam zavladal pravi vojaški teror. Koncentrirane so v mestu močne čete vojaštva. Vojaštvo je včeraj začelo preiskovati hiše. Hišne preiskave so bile tudi pri državnih uradnikih in celo pri oficirjih. Več oseb je vojaštvo zaprla. Povsod vlada vojaška diktatura. Rezultati hišnih preiskav še niso znani.

AMERIKA PROTI OBOROŽITVENIM KREDITOM.

— Newyork, 29. aprila. (Izv.) Bivši državni tajnik Hughes je povodom zborovanja trgovskih zbornic izjavil, da Amerika nima nikakega poudara se vmešavati v razne mednarodne posojilne kredite. Nasprotno naj Amerika nastopi z vso odločnostjo proti neproduktivnim posojilom. Pobijati mora Amerika zlasti ona posojila, ki so namenjena za povečanje armad oziroma oboroževanje posameznih držav.

HINDENBURGOVA ZAPRISEGA.

— Berlin, 29. aprila. (Izv.) Hindenburg je pozval nemško prebivalstvo, naj na dan njegove prisrge ne prireja pompoznih svečanosti. Sam sprejme samo oficijelne zastopnike. Republikanci nameravajo povodom Hindenburgove zaprisege povsod izobestiti državne zastave. Hindenburg prejema velikansko število čestitk. K izvolitvi je Hindenburgu čestitala tudi švedska kraljica Viktorija.

Nove žrtve komunističnih izgrediv v Parizu

Pariz, 27. aprila. s. »Petit Parisien« javlja, da so štiri žrtve komunističnih izgrediv dne 22. t. m. podlegle poškodbam

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

Lesni trg.

Hrastovi hlodi, prvovrstni od 30 cm. prem. naprej, brez grč feo. naklad. post.: količina 22 vag. denar 650, blago 650, za ključki 650, hrastovi frizi od 4—8, od 25—60 cm I. in II. vrste feo. meja denar 1380, remelnici 48.96 mm, 58.96 mm 75.76 mm, 4, 5, 6 m dolž. monte feo. nakladna post.: bl. 625, bukova drva 1 m dolž., suha feo. meja: denar 25.

ZITNI TRG

Pšenica Rosafé rinfusa, par. Ljubljana: blago 460; pšenica Mančeta, št. 4, rinfusa, par. Ljubljana: blago 465; pšenica avstralska, juta vreče, par. Ljubljana: blago 465; otrobi pšenični, drobni, par. Ljubljana: blago 190; koruza promptna, par. Ljubljana: denar 210, blago 220; oves makedonski orig., par. Ljubljana: denar 330; fižol, ribničan, feo Ljubljana: denar 275.

EFEKTI.

2 in polodotona državna renta za vojno škodo denar 161 in pol, blago 162 in pol, 70dstot. invest. pos. iz leta 1921 denar 62, blago 63, Celjska posojilnica d. d. denar 210, blago 212, Ljubljanska kreditna banka denar 217, Merkantilna banka denar 110, blago 110, zaključki 110, Kreditni zavod denar 190, blago 200, Strojarne tovarne in li. varne blago 124, Trboveljska premožekopna družba denar 380, blago 390, Združene par. p. denar 112, blago 120, Stavbena 265, 280.

Zagrebska borza.

Dne 30. aprila. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 11.95—12.05, Praga 182.40—185.40, Pariz 321.50—326.50, Newyork 61.41—62.41, London 298.85—301.85, Trst 253.65—255.65, Berlin 14.655—14.805, Dunaj 0.08625—0.08825.

Valute: dolar —, 61.40. Efekt: 7% inv. pos. 1921 62—63. 2½% drž. rente za ratnu štetu 161—162, Ljubljanska kreditna 230, Centralna banka 15—16, Hrvatska eskomptna banka 105—105.50, Kreditna banka Zagreb 105—107, Hipotekarna banka 59.50—60, Jugobanka 97—98, Prašteditona 800—802.20, Slavenska banka 70—71, Eksploatacija 40—41, Drava d. d. Osijek 180—185, Sečerana Osijek 590—595, Isis d. d. 48, Nihag 45—50, Gutman 360—370, Slavkvs 170—175, Slavonija 54—55, Trboveljska 380—387.50, Union paromlin 400, Vevče 110.

Inozemske borze.

— Curih, 30. aprila. Predborza: Beograd 8.34, Praga 15.30, Milan 21.15, Pariz 27.05, London 25, Newyork 516.30, Dunaj 0.00727.

— Trst, 30. aprila. Predborza: Beograd 39.35—39.45, Pariz 127.50—128, London 118.10—118.20, Newyork 24.35—24.42, Praga 72—72.50, Curih 472—474

Dr. Lomaj

Naš problem

III.

Ali imajo Jugosloveni skupne znake?

Vprašanje je torej, če imajo južni Slovenci skupne znake, ki jih ločijo od drugih narodov in družin med seboj? Imamo predvsem skupni jezik. S slovenskega stališča je vprašanje rešeno in ni mogoča nobena razprava več. Vsi južni Slovenci govorijo isti jezik. Ta jezik ne moremo niti lahko razdeliti na narečja, ker ni nikjer nobenih jasnih in ostrih prehodov med enim narečjem in drugim. Kje bo dr. Gosar potegnil mejo med slovenskim in hrvatskim jezikom? Ob Kolpi ali po Gorjancih? Ob Sotli ali dalje dol po bližnji gori? Kakšen razloček je v jeziku kajkavca to in onstran Sotle? Kvečjemu mora dr. Gosar reči, da so vsi kajkavci Slovenci in potem bi moral vzeti k Sloveniji še tri hrvatske županije ali približno 1 milijon 200.000 duš! Kakor nimamo jezikovne meje med Slovenci in Hrvati, istotako med Hrvati in Srbi, a je tudi ni med Srbi in Bolgari. Med Rusi in Poljaki lahko potegnemo jezikovno mejo, lahko jo tudi potegnemo med češkimi in poljskimi narečji, a ne moreš je med južnimi Slovenci. Izraz »Jugosloveni« torej ni samo geografsko ime, čeprav ima geografsko obliko.

Dalje imajo južni Slovenci skupno raso. Skupni jezik dokazuje, da smo tudi skupne rase. Res, da se je rasa tekom stoletij mnogo mešala. Gorenjci so se mešali z Nemci, Kosovci z Arnavti itd. Isto je tudi z vsemi drugimi narodi. Sprejemali smo tuje elemente in dajali tujcem našo kri. Toda v glavnem je rasa ostala, kakor je ostal jezik. Etnografi so izrekli svojo besedo, da so južni Slovenci etnična skupina za seboj, oddaljena od drugih narodov. Kakor ne pozna med južnimi Slovenci jezikovnih mej filologija, tako ne pozna etniških mej etnografija. Za etnografo pride folklorist, ki bo istotako dokazal, da so južni Slovenci narodna skupina za seboj, tesno zvezani z nešteti folklorističnimi vezmi. Težko se bo dr. Gosarju boriti s takimi in s še mnogimi drugim možmi. Vsekakor jih ne bo mogel potolči z enim novinarskim članom!

Materijalno smo gotovo vsi južni Slovenci eden narod, ker imamo mnogo in jako izraziti skupni znaki, ki so podlaga narodnosti. Ta narod ima sedaj literaturo na treh narečjih. Včasih jih je bilo še mnogo več. Čakavska in stara makedonska literatura sta izumrli, kakor tudi nekaj drugih, manjših literatur.

Vprašanje je samo, če smo tudi formalno eden narod, to je, če postoji narodna zavest? Dr. Gosar silno poudarja, da živi slovenska narodna zavest v slovenskem ljudstvu in da se resnično čutimo Slovence. V resnici pa obstoji ta slovenska narodna zavest med Slovenci samo deloma in je jako svežega začetka. Pred kakšnimi 70 leti je pravzaprav še ni bilo, a v kolikor je bila, bila je podrejena jugoslovanski narodni zavesti. Naj bi dr. Gosar prečital uvod k Gutmanovi slovnici, pa bi videl, kako je bilo ob njegovih časih s slovensko narodno zavestjo. Šele v zelo sveži dobi je pridrila med široke sloje slovenske narodne zavesti, a jih še sedaj ni popolnoma osvojila. Na Koroskem je še sedaj večina Slovencev »nemško misleča«, na Štajerskem je slovenska zavest bila tako šibka, da se je po mestih samo mali del Slovencev priznaval za Slovence, a to ne samo iz strahu, nemškutarija je bila v resnici v dušah.

Za navadnega Slovenca je bil jezik samo običajno sredstvo — slovenščina manj vredno običajno sredstvo, nemščina pa veliko boljše. Nekaj let pred vojno se je v Ameriki nekaj ljudi iz Litije vpisalo, da so »litjske« narodnosti. Brez pretiranja lahko rečemo, da do vojne znaten del Sloven-

cev ni imel slovenske narodne zavesti, pa je nima še sedaj.

Z druge strani pa istotako lahko rečemo, da je med Slovenci vedno živel jugoslovanska narodna zavest, če tudi ne pri vseh in ne pri večini. Reformatorski književniki so ji dajali jasna in krasna izpričevala v predgovorih k svojim spisom. Jugoslovanska narodna zavest je pri njih močnejša, kakor pa slovenska narodna zavest. Oni poznajo narodno skupnost vseh južnih Slovencev, a ne poznajo ali vsaj nimajo jasnega pojma o skupnosti Slovencev. Kranjci, Vendi, Bezjaki, so jim samo del južnega Slovenstva kot narodne enote, istotako, kakor so del te enote Rasci in Surfi.

V protireformacijski dobi se je zavest jugoslovanske skupnosti izgubila, a se je izgubila tudi zavest slovenske skupnosti, kar najbolje dokazuje Gutman v svoji slovnici. V Napoleonovi dobi se je pri posameznih zelo redkih Slovincih zopet vzbudila slovenska narodna zavest, a istotako in morda še z večjo vmezo vzbudila se je pri njih jugoslovanska narodna zavest. V Ilirski dobi je sploh jugoslovanska zavest stala na prvem mestu, a slovenska ji je bila popolnoma podrejena. Tudi Prešernov Crtomir je v svojem obupnem položaju zapel čisto drugačno pesem, kakor jo pa poje dr. Gosar. Med Prešernom in Vrazom je bilo nasprotje samo v metodi in v taktiki. Če pa je kdo mnenja, da je Prešern bil separatist, pa naj bo. Pa porečemo, da se je Prešern tudi v tej stvari motil, kakor se je v nekaterih drugih, a Vraz da je imel prav.

Za časa kneza Mihajla se je pričel široki jugoslovanski pokret, ki je prevzel vse naše narodne kroge in zlasti tudi našo mladino. Ta pokret pomeni poslednjo in najplodovitejšo fazo našega narodnega preporoda. Jugoslovanska ideja je sedaj dobila že tudi politično obilježje. Za Milana in Aleksandra Obrenovića pada jugoslovanska ideja, a pada tudi slovenska ideja. Naša narodna meja se rapidno krči, naše sklenjeno ozemlje prepregajo vedno bolj nemške kolonije, narod se izseljuje in tone v tujih valovih. Ko se pričinja na novo dvigati sveži jugoslovanski pokret, pričinja se na novo tudi slovenski narodni pokret. Ta zveza jugoslovanskega in slovenskega narodnega gibanja je v resnici frapantna.

Zaključek je torej ta-le:

1. Objektivno in materijalno so vsi južni Slovenci eden narod, ker tvorijo eno celino in ni med njimi nobenih tako ostrih in jasnih mej, ki bi to maso delile na posamezne narodnostne skupine.

2. Subjektivno in formalno se narod šele formira, ker se šele tvori skupna narodna zavednost. Ta zavednost ne postoji v vseh krogih, a istotako ne postoji in ni postojala slovenska narodna zavednost.

3.) Jugoslovanska in slovenska narodna zavednost sta bili med seboj vedno in jako tesni vzorčni zvezi. Skupno sta se razvijali, včasih tudi skupno propadali. Med eno in drugo ni nobenega nasprotja. Slovencev lahko ljubi svojo oziroma domovino in narod z vsemi njegovimi etničnimi lastnostmi, a se ob enem smatra kot član jugoslovanskega naroda.

Da smo politično eden narod, to je državljani ene kraljevine (eni iz strahu, drugi iz ljubezni), o tem ni treba izgubljati besed. Toda mi smo tudi etnično en narod, vsaj toliko in še veliko bolj en narod, kakor pa na pr. Tirski in Prusi, to dokazuje filologija, folklor in etnografija. Schaffle je ostal Nemec, čeprav je pisal na švabskem jeziku in nismo en narod z vsemi južnimi Slovenci, čeprav pišemo v slovenskem jeziku. Jezik našega slovenskega ljudstva je veja na skupnem deblu.

Politične vesti

— Konstituiranje radikalnega kluba. Radikalni parlamentarni klub je imel včeraj sejo, na kateri je izvolil za predsednika Ljubo Živkovića, za podpredsednika so izvolili dr. Niko Subotić, dr. Grgin in M. Drazović, za tajnike pa Jovan Aleksić, Milan Stepanović in P. Ivančević.

— Anketni odbor za verifikacijo radijskih mandatov prične svoje delo še tekom tega tedna. Najprej bo imel sejo v Beogradu in ko tu dovrši svoje posle, se ves odbor napoti v Zagreb, da izvrši vse poizvedbe na licu mesta.

— Migjoli v Moskvi. »Popolo d' Italia« poroča iz Moskve, da se je mudil tam prejšnji poslanec Migjoli, vodja levoga krila popolarske stranke in se je udeležil kongresa komunistične kmetijske internacionale. Videli so ga kot podpredsednika pri prvi predsednikov polet poljskega delegata Dombala in delegata zamorcev Davisa. Imel je daljši govor o položaju kmetov v Italiji. »Popolo d' Italia« zagotavlja, da je večina popolarske stranke klub zadnjih izkličivam vdana Migjoličevim idejam. On mnogo pristašev ne samo med kmeti,

pripadajočimi stranki marveč tudi med nižjo duhovščino. Pred tedni je katoliška »Italia« priobčila več Migjoličevih pism.

— Pred uvedbo splošne vojaške obveznosti v Rusiji. Vrhovni poveljnik sovjetskih vojaških sil je izjavil te dni na velikem delavskem zborovanju, da se pripravila skorajšnja uvedba splošne vojaške dolžnosti, na kar bo mogoče znižati službeno dobo. Dotični zakonski načrt je v glavnih potezih že izdelan v svetu ljudskih komisarijev. Nedejavni življenjski sploh ne bodo pozvani k vojaški službi in bodo v tem slučaju podvrženi vojaškemu davku ali pa bodo poklicani k izvrševanju gospodarskega dela.

— Boljševiška propaganda na Kitajskem. Tajnik urada za Daljni Vzhod Kubaškin in predsednik revolucionarnega odbora za Daljni Vzhod Gamarin sta prispela v Pekin, kjer sta ju sprejela oficijelno zastopnik kitajske vlade. V počaščenje boljševiških dostojanstvenikov je bil prirejen v Pekinu velik banket, katerega so se udeležili kitajski zunanji ministri, razni državni in politiki. Na nekem političnem sestanku se

je sovjetski odposlanec s plamtečo besedo zavezal za boj v svrhu svoboditve Kitajske. »Kako hočejo Italijani pomagati Vatiknu. V časopisih se čita, da se Italijanska vlada peča z načrtom, kako bi dala Vatiknu na zunanji značaj suverenosti in internacionalnosti. Projektirana je baje mednarodna železnica od mesta Ostije prav do

cerkve sv. Petra v Rimu. Romarji, ki so iz kateregakoli vzroka napram Italiji sovražno razpoloženi, se bodo vozili lahko z ladjami do Ostije in od tod, ne da bi stopili na lastna tla, po železnici k papežu. Tako bo vsem ustreženo. In ako bodo Slovenci pridno nosili denar v Rim, utegnejo dobiti celo svojega — kardinala!

Klerikalci — slovenski narodnjaki?

Klerikalci se radi izdajajo za edine branitelje slovenstva in slovenskega jezika. Pri zadnjih skupščinskih volitvah so nastopali z gesli, kakor da bi bilo samo v njih taboru zbrano vse, kar misli in čuti slovensko, in prilaščali so si patent edinih pravih zastopnikov slovenskega ljudstva. Ako bi človek verjel njihovim frazom, bi moral sklepati, da jim je slovenska narodnost svetinja, ideal, kateremu posvečajo vse svoje dejanje in nehanje, mislil bi, da jim je narodnost, slovenski jezik prvo na svetu, vera in vse drugo pa postranska stvar, ki prihaja v poštev šele, ako je Slovincem zasiguran narodni jezik, ako so zavarovani proti potujčenju.

Kako pa je v praksi? Najbolj v nevarnosti, da se potujčijo in izgube svoj slovenski jezik, so gotovo oni slovinci, ki izseljenci, ki žive v Nemčiji na Vestfalskem. Živeč sredi nemškega morja, odrezani od tesnejših stikov z domovino, so izpostavljeni silnemu vplivu nemške kulture in obstoja resna nevarnost, da se popolnoma potujčijo. Poleg te nevarnosti postaja za nje v Nemčiji, ki je po pretežni večini protestantska, seve tudi še druga opasnost: da postanejo kot katoliki versko indiferentni, ali pa da se poprotestantijo.

Klerikalci so tem vestfalskim Slovincem že od nekdaj posvečali posebno pažnjo: Pošiljali so in še pošiljajo med nje svoje emisarje in v naši javnosti razglašajo, da je edina naloga teh emisarjev ta, da očuvajo te naše rojake pred potujčenjem. In navni naš svet seveda verjame tem zatrdilom, zlasti ako sliši, da so ti klerikalci zaumniki naše rojake organizirali v tolikih in tolikih »narodnih« društvih. V »narodnih« društvih? Kakšna pa so ta društva? Oglejmo si jih nekoliko bližje! Imamo pred sabo pravila takega društva »za slovenske rudarje v Hambornu«. Kaj je namen tega društva?

Čujmo! § 1. pravi: »Namen tega društva je: podpirati vero in pravost slovenskih rudarjev kakor tudi varovati jih nevere in nenravnosti...« To je vse, niti besedice ne najdemo v pravilih, da bi bil namen društva vzgojevati svoje člane v slovensko-narodnem duhu in jih varovati pred potujčenjem! A kako tudi, ko so voditelji teh takozvanih slovenskih društev — Nemci!

Paragraf 4. društvenih pravil določa: Župnik v Hambornu je društveni častni predsednik ter ima pravico se udeleževati odborovih sej in tudi glasovati; § 5. pa pravi: »Predsednik društva je duhovnik, ki ga imenuje preč. g. münsterški škof... Morebitna neporazumljenja razsoja škofijstvo v Münsteru.«

Končno določa § 19.: »Vsako spremembo pravil je treba predložiti škofijstvu v Münsteru v potrdilo.«

Takšna so torej društva, ki so jih osnovali naši klerikalci za naše slovenske rojake na Vestfalskem. To so društva, v katerih so izročili naši klerikalci vso oblast in moč — Nemcem! Kje je ostala tu zaščita slovenskega jezika, slovenske narodnosti?

Iz tega je razvidno, da je našim klerikalcem ležeče samo na tem, da očuvajo naši vestfalski rojaki katoliško vero, ako pa pri tem izgube svoj slovenski jezik in postanejo odpadniki, to jim je vse vse eno! Gre jim torej samo za vero, očuvanje slovenske narodnosti jim je deveta briga!

In ti ljudje naj bodo slovenski narodnjaki?

Brezdomovinci so to, ki brez skruplov pomagajo nemškim klerikalcem, da raznarode uboge slovenske rudarje, ki iščejo svoj kruh na Vestfalskem!

In ti ljudje so še tako predržni, da zahtevajo, naj naša narodna država podpira takšna njih društva in jim s tem pomaga pri njih raznarodovalnem početju!

Tragičen slučaj na Dolenjski cesti

Danes zjutraj je bilo policijsko ravnanje obveščeno o tragičnem slučaju, ki se je zgodil na Dolenjski cesti v bližini hite pok. dr. Oražna. Mati posestnika Kocjana je ponoči skočila v vodnjak in utonila. Policijska komisija je danes zjutraj takoj odšla na lice mesta, da ugotovi dejanski stan.

Kakor običajno, je posestnica sin Fran Kocjan, stanujoč na Dolenjski cesti št. 25, tudi danes vstal zelo zgodaj zjutraj, da opravi jutranja gospodarska dela. Njegova žena je tudi bila pokonč in ga začelo vprašala: »Kako to, da so večna vrata že odprta?« V razgovor je posegla tudi posestnikova sestra vprašajoč: »Kje so danes mati?« V trije so začeli polzvedavati za materjo. Prvotno so mislili, da je mati kam odšla. Ker materje je niso dobili v bližini, je sin začel sumiti, da se ne bi mater: kaj hudega zgodilo. Nič hudega sicer je pogledal v vodnjak, stleč pred hišo. Presenečen je tu zapazil svojo 57 let-

no mater-vdovo vtopljeno. Pristavil je vesto v vodnjak ter potegnil materino truplo iz približno 5 m globokega vodnjaka, ki je bil do 3 m napolnjen z vodo.

Utopljena Ivana Kocjan je bila vdova, stara 57 let. Zadnje čase je bila zelo otožna, melanholična in je večkrat tožila, da jo hočejo vsi zapustiti in da jo prekanjajo. Šla je v sobi z ostalimi družinskimi člani. Ponoči okoli 3. zjutraj se je zbudila, čutila in občela ter se po njena spazila iz sobe ven na prostoto. Nihče ni opazil njenega odhoda. Zjutraj so jo našli v vodnjaku in je skoraj gotovo skočila vanj v hupni duševni zmedeni stii.

Na lice mesta je prispel policijski zdravnik dr. Avramovič, ki je konstatiral njeno smrt. Utopljeno so jo našli v domači hiši na mrtvaški oder. Tragični slučaj je povzročil na Dolenjski cesti vzbudil splošno sočutje, z kaj pokojnica je bila mirna in marljiva gospodinja.

Julijska krajina

— Tržaška epizoda. »Piccolo« je priobčil dolg članek o dogodku s prof. Vebrom. Za članekom tičijo krivici velikega kulturnega škandala. To je bila epizoda, pravijo »Piccolovi« modrijani, kakršna se lahko pripeti v vsaki državi! Tako je smatrali po njegovi sodbi incident s prof. Vebrom in nič drugače. Po tej premisi prihaja do izvajanja, da se ne sme ta incident biti vreden komaj časopisne beležke, mešati med prijateljske odnose, ki vladajo med obema državama. »Piccolo« svari beogradsko vlado pred vsako intervencijo in v vsakim protestom radi prof. Vebrovega slučaju. Propovedujejo, kako je potrebno prijateljstvo na obe strani, proti kateremu pa rujejo slovenski nacionalisti, ki so megalomani. Proti tem se mora obrniti beogradska vlada in jim onemogočiti, da bi še nadalje zatemnevali dobro razmerje med Italijo in Jugoslavijo. Agitatorji so agitatorji in med te spada tudi dr. Veber, ki ni vpošteval tržaških lokalnih okoliščin. To je kratak smisel dolgovnežnega članka. Ki hoče preprečiti vsak ugovor jugoslovanske vlade proti tržaškemu škandalu. Mi pa pravimo, da mora biti protest prav krepek in da ne smejo dobiti v Italiji vtiska, da smo mi Slovenci morda kak manjveljavni živelj v Jugoslaviji, s katerim bo postopala beogradska vlada po italijanskem diktatu. Italijanska surovost, izvršena nad dr. Vebrom v Trstu, mora odločno odmevati tudi v naši narodni skupščini in v pravo luč se mora postaviti tržaška epizoda. Kaj bi rekli Italijani, ako bi se zgodilo kaj takega kakemu Italijanskemu znanstveniku v Jugoslaviji? To bi ne bila zgolj epizoda, ampak strašno ogorčenje in tučila bi cela Italija nad balkanskim barbarstvom. »Piccolo« je glede gradbe prijateljstva med sosedoma na krivi poti. Bodočnost ga temeljito pouči o tem.

— Dva komunisti pred tržaško poroto. Od 21. novembra 1923 sta bila v preiskovalnem zaporu mehanik G. Borzaghin in mizar J. Vizič. V Trstu, Seie sedaj sta prišla pred poroto, obtožena, da sta skupno z drugimi, ki so ostali neznan, storila dejanje, naperjeno na nasilno izpremembo državne ustave in vladne oblike s ustanovitvijo tajne organizacije s vojaškimi značajem. Pri preiskavi v Vizičevem stanovalju so našli neke neznanke reči, zadržujoče komunistično stranko, in zaplenili so tudi 300 list, ki so se imele, kakor trdi obtožnica, porabiti za podpiranje oboroženih sil, katere bi izpolnjevali temelj države. Našli so pri obtožencih okrožnice, v katerih se čita med drugim, da mora komunistična stranka pritegniti nase večno delavske mase, da prevlada že samo komunistično gibanje, ki si pridobi brez dvoma ves svet. Borzaghin pravi, da ni storil nič takega, kar bi bilo proti zakonu, on je samo odpošiljal okrožnice in drugo korespondenco, zadevajočo politično gibanje svoje stranke. Borzaghin je stanoval pri Vizičevu, kateri pravi, da ne ve nič o njegovem komunističnem delovanju. Oba sta bila takrat brez posla. Tiste inkriminirane okrožnice je razpošiljala stranka iz svojega središča neovirano. Iz Pule je bilo prišlo na Borzaghinja pismo, katero poroča o oboroženosti v Rovinju in Vodnjaku. To je zanj posebno obtežilo. Državni pravdnik je razglasil, da vidi v obtožencih dolgo roko vsah onih orednih obdobjih, ki zasledujejo revolucionarne svrhe, in zahteval od porotnikov sodbo, katero določa država za svoje varstvo.

Branitelji so naglašali, da so bili tudi v starih provincah že številni komunisti v preiskavi ali radi takih in starih stvari se je postopanje proti njim ustavilo in ni prišlo nikjer do kake razprave proti njim. Samo v Trstu se je pripustila izjema. Ako

NOVI PREDSEDNIK NEMŠKE REPUBLIKE, maršal PAVEL HINDENBURG.

je pripuščeno obstoj stranke in ima zastopnike tudi v parlamentu, mora biti pripuščena tudi propaganda za njo. Porotniki se vpoštevali izvajanja braniteljev. Oba obtožena sta oproščena. Razprava nam je pokazala, kako skrajna strogost vlada v Italiji proti komunistom.

— Goriški tehnični inštitut bo postavljen na stavbenem prostoru starega pokopališča, in sicer med Tržaško cesto in središčem. Ostali del pokopališča se izprememi v ljudski vrt. V ozadju bo stal spomenik v vojni padlim Goricanom. Novi ljudski vrt se otvori mogoče že dne 24. maja, na dan obilnice vojne napovedi.

— V jami v škoclanu bo vsakoletna slavnostna prireditev z rastvetiljavo dne 10. maja.

— Po brezdnih na Banjski planoti iščejo podzemne posebnosti odposlanci italijanskega planinskega društva. Te dni so preiskali štiri brezdnja v globini 70 m. v kratkem preiščejo še bolj globoka. Po brezdnih je polno vojnega materijala.

— Pri Sv. Križu in v Črničah v Viprski dolini imajo še občinska komisarija. Ko se je mudil prefekt Ricci po viprskih krajih, je v pogovoru z zastopniki ljudstva omenil, da se ima ukreniti vse potrebno, da se izvrše občinske volitve v teh dveh krajih že meseca junija. Občinarji nanj gledajo, da si izvolijo za župana in odbornike dobre gospodaje na lastnem posestvu.

— V komisijo za izbero učnih knjig za osnovne šole je imenovan tudi goriški okrajni šolski nadzornik K. Rubbia.

— V visoki starosti 89 let je umrla v Solkanu gospa Lucija Marušič, rojena Černe. Njej počiva v miru!

Za dr. J. Razlagov spomenik

V divnih Slovenskih gorah pri Maji Nedelji je bil rojen leta 1826. dr. J. R. Razlag, zaslužni slovenski pesnik, pisatelj in eden izmed prvobornih jugoslovanskih misli.

Jugoslovenci smo se vedno pokazali svetni, da smo vselej znali ceniti zasluge velikih mož. Ker se Razlag nima primerne spomenika, ki bi naš budoči rod spominjal na tega zaslužnega moža, se je osnoval odbor, ki si je stavil nalogo, da skupno z narodno - kulturnim društvom pri Maji Nedelji realizira odkritje Razlagovega spomenika leta 1926. ob stoletnici njegovega rojstva in v njegovem rojstnem kraju, v zvezi z velikim ljudskim taborom.

V ta namen je ministristvo za kmetijstvo z odlokom 344-1 z dne 13. januarja 1923 dovolilo loterijo. Zrebanje se vrši dne 5. julija 1925 pod državnim nadzorstvom in Društvenem domu pri Maji Nedelji.

Vsled tega se obrača odbor do vse narodno - zavedne javnosti z vjdnim pozivom, da pridno posega po izdanih srečkah. Srečke se prav te dni razpošiljajo in razprodajajo po vsej Sloveniji.

Cenjeno občinstvo se opozarja na tozadevne lepake!

Odbor Razlagovega spomenika.

* Glavni dobittki loterije so: 1.) 5000 D. 2.) 4000 Din; 3.) 1000 Din; 4.) 500 Din itd. — Srečka stane 5 Din. Zrebanje dne 5. julija 1925. — Izid zrebanja se objavi v vseh časopisih. — Vseh dobittkov je 300 v skupni vrednosti Din 15.500.

Po svetu.

* Nesreča v švicarskih gorah. Prizkavi se je pripetila na 4638 m visokem območju med Svico in Italijo, Monte Rosa, kakor poročajo italijanski listi, velika turistovska nesreča. Dne 13. t. m. so prišli iz Celovca brata Ivan in Franc Pagnič in Anton Jarič (Slovinci?), bančni nastavljenici, v Zermattu z namenom, da naskočijo ledeno-sneženega velikana Monte Rosa. Prispeli so v sredo dne 15. t. m. do kočice Rifugio Quintino Sella al Lyskamm (3630 m), kjer so prenočili. V četrtek dne 16. t. m. so dospeli pri lepem, jasnem dnevu, a zelo mrzlem vremenu na vrh, kjer je pa nenkrat Jarič postal slabo. Morali so se takoj obrniti nazaj! Po istem potu proti Lyskammu, a Jarič ni mogel več hoditi. Brata Pagnič sta ga zavrila v šotorsko plahto ter ga tako privlekla srečno do nekih skal, približno 300 m nad kočjo, kjer so počivali. Ko sta zopet odšla na ledenik, se je pod njimi vdrl snežni most in Jarič jima je zdrknil v ledeniško razpoko. Ker so vsa prizadevanja bratov Pagnič, izvleči svojega tovariša iz te razpoke ostala brezuspešna, ni preostalo drugega, nego oditi po najkrajšem potu v dolino, potem, ko sta kraj nesreče označila s cepinom, katerega sta zavrila v led. V nedeljo dne 19. t. m. se je napotila rešilna ekspedicija na Lyskamm, kateri se je po neverjetnih težkočah posrečilo doseči truplo ponesrečenca, ki je bilo seveda popolnoma primrznjeno na led. Jarič je bil 42 let star.

Pomoč Čehov k italijanski zmagi „Vittorio Veneto“

Polkovnik Marchetti opisuje v reviji »Trentino« junaštvo in drznost alpskega poročnika Guida Stringerja (Stringari) iz Tridenta, ki je iz ruskega ujetništva prišel v italijansko armado, in požrtvovalno izpostavljanje smrtni nevarnosti s strani čeških vojakov, pridanih italijanskim četam. Polkovnik Marchetti je bil jeseni 1918 mnenja, da je za sprednjimi avstrijskimi dobriimi utrdkami, kjer so disciplinirane vojaške skupine, močvoro brez vsakega pravega reda, da je obupano in da v slučaju bitke v ospredju stoječi avstrijski vojaki ne morejo dobiti potrebne pomoči za boj in za živje. Treba se je bilo točno prepričati o tem. Češki dobrovoljci so v hladnih septemberskih nočeh 1918 v prvih bojnih pozicijah prepevali češke pesmi, ki so odmevale proti vrhu Tre Pezzi, kjer so stali češki vojaki v avstrijski službi. Deseterterji so potem pripovedovali, kako je vplivalo na nje češko petje in jih spodbujalo, da so zapustili avstrijsko orožje, katero hoče uničiti tudi njihove sanje o češki bodočnosti. Culi so tudi jasno vabila z italijanske strani, da naj pridejo k njim... Poročnik Stringer in češki poročnik Becker (?) sta šla prva na drzno pot in ko sta premagala ogromne ovire, sta prispela v bližino Tre

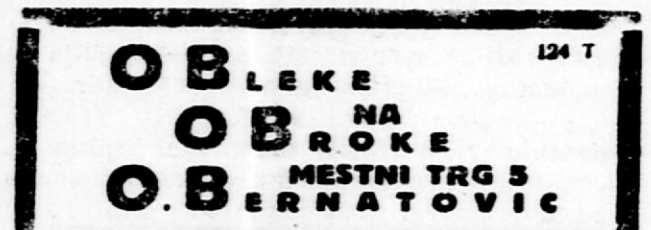
Pezzi. Tam sta našli na dva češka vojaka. »Na zdar!« Veselje neizmerno. Povratek je bil srečen. Italijanski naskok na Tre Pezzi je uspel ugodno s češko pomočjo na obeh straneh. Treba je bilo o položaju v ozadju informacij. Po polizvedbe sta šla češki aspirant Vaclav Volapensky in legionar Rudolf Petr, oblečena v avstrijsko dragonsko uniformo. Pridružil se jima je še korporal Jelinek v prvo pomoč. Volapensky in Petr sta srečno dospela v Trident, bila pri Stringerjevih sorodnikih in se natančno poučila o zalednih razmerah. Polkovnik Marchetti je poročal generaloma Diazu in Badogliu ter ministru Orlando, ker so Čehom opravičeno vse verjeli. Avstrijska obramba je bila zrahlena, zaledje demoralizirano, jasno je bilo, da mora prvi večji napad razbiti avstrijsko vojsko. Pričel je boj in sledila je zmag »Vittorio Veneto«, v kateri so krepko sodelovali na obeh straneh češki junaki. Za italijansko armado je bil ta poraz avstrijskih čet lahko podjetej in tako polkovnik Marchetti gotovo nehoti indirektno trdi isto, kar trdijo ugledni francoski generali o italijanski zmagi »Vittorio Veneto«.

zase, a tudi za igro, za katero je usodopolno, če ravno še v prvem aktu slabo učinkuje.

Ne pripadam nobeni »klički«, rad priznavam komurkoli njegov trud, še raje njegov uspeh. Toda kar je nasprotnega, nazadnje je ne morem utajiti. Zlasti, če se ponavlja.

Največji vlogo ima Levaj (siaga Krišpin). Lepo jo je govoril, a zame preveč oratorično. Za tega Mefistofela, ki ga nosi vsak človek v sebi, Levajev glas preveč zvoni in ima — to je merda posledica opere — še vedno ločene registre, ki se menjavajo nekoliko brez zveze. Glas in figura nista za intriganta. Boji na mestu bi bil za »svetega gospoda« za Leaifra. Igra pa Levaj z navdušenjem, z veliko inteligenco in živahnostjo (saj je tudi nekaj Figaro), le preveč »stikovitih« z napoli vklonjenimi koleno naj se ogiba. Vidi se pa in je popolnoma v redu, da Levajevu poskušati se v razumno »rsnejši« vlogah. To je temu pomembnemu igralcu treba za razmah v poklici.

(Konec prihodnjic.)

— Kitarska šola za začetnike, sestavlja A. G. Založila Minka Modic, Ljubljana. Cena 35 Din. V uvodu pravi avtor: Slovenici nimamo za kitaro šole, ki bi pomagala začetnikom preko prvih težko. Menda sploh dosedaj kitarske šole nismo imeli in je A. G. storil ljubiteljem kitare ali lutnje zares dobro delo, da je sestavil to šolo. Priročen, lepo tiskan zvezek ima dva dela: teoretičen in praktičen del; prvi je tiskan, drugi litografin. V prvem delu avtor podaja v kratkem članku zgodovinsko instrumenta, dalje opisuje instrument sam, nato v jedrnatih oblikah govori o notni pisavi, držanju kitare, naglešanju, udarjanju praznih strun, prijemih, menjalnem udaru, akordih, tonskih načinih, petju s spremljevanjem kitare, o kitari kot solozložbi, trozvokih 4. in 5. stopnje in obrtnih, spremljevanju po notah, arpedžiranju, akordov, modulacijah, baranju ali prečnem prijemu, o legah, o molovskih skalah ter flazeoletih. Priloge kaže slike prijemov skal in akordov, vaje v istih ter mnogo melodičnega materiala, sestoečega iz priljubljenih slovenskih narodnih pesmi. Vaje so opremljene z aplikaturami ter lahko umiljivimi poslušni v tekstu. Obsegajo pesmi za solo-kitaro ter za spremljevanje petja. V dodatku so najprej prosteje modulacije in nekaj čednih predvalnih glasbenih kosov. H koncu avtor govori še o kapodastu, s katerega pomočjo je mogoče na najenostavnejši način transponirati vsako skladbo v višji tonski način. Kitarska šola je vsega priporočila vredna, ker kaže temeljito strokovno znanje avtorja. Pri nas se ta instrument goji le zelo površno. Dobrih igralcev nanj skoro da ne poznamo. Menda je najboljši eden bil svojčas G. Udovič, kolikor je meni znano. In vendar zasluži kitara, kot najlubeznejši družabni instrument več pozornosti. V Rusiji je zelo priljubljena, v prejšnjih, carskih časih, si ni bilo mogoče misliti n. pr. praproščaka brez nje. Žal, da je kitara takorekoč modni instrument, za katerega zanimanje zdaj raste, zdaj pada. Vendar pa dviga v vsakem slučaju družabnost ter v samotnih urah preganja dolg čas.

— Marševske melodije za ansambl pla-hala ali flaute. Kompozitor Milojec-vice ter poslonil sokolskim organizacijam. Cena? Poznana socijalna delavka ga. Mabel Grnjič je provzročila tisk teh srčkanih otroških maršev iz svojih sredstev, da bi na ta način nudila deci vesele in radostne urice. Zelo lepo tiskan zvezek obsega 25 marševskih melodij, ki jih je kompozitor znanj srbski najmodernejši glasbenik M. Milojević na inicijativo brata Velje Popovića. — V Švici in drugod ima telovad-ska mladina že davno cele zборе »pikola-šev«, t. i. dece, ki se poslužuje sviranja na malo flaute, »pikolo«, igrajoč žive, užigajo-če marše dvo- tro- in večglasno. Instru-ment si je lahko nabaviti in deca se igra-nja kmalu priučil. Zvenj tak zbor originalno, nekako srednjeveško. Take zbere z bobni so imeli n. pr. lanceneti, sploh vojska. Srč-kan primer dvoglasnega marša na »pikole« je n. pr. v operi »Carmen«. Glasbeni an-sambl, ki naj igra te Milojevićeve marše, je ansambl, broječ do 24 »pikolašev«, ki marširajo na čelu sokolske kolone. Vse marševske melodije so nepretrgane kompozicije malega obsega, melodiško in harmonsko lahko razumljive, ritmiški vse v marševskem tempu v dvoglasnem, tro- in četverglasnem stavku. Morda bo kate-ra od 25 mladostj za mlade izvajalce spo-četka težka. Potrebno je, da se mladi »pi-kolaši« seznanijo s tehniko instrumenta, formacijo tona, pa bodo potem sami izne-nadeni, kako lahko jim bo izvajanje teh lahkih, prostih in vendar umetniških melo-dij, ki se vrh tega dajo splesti v venci po 2, 3, 4 in več. Partitura je obenem tudi glas za vsako posredno grupo iz ansambla pikolašev. Vsak marš ima isti uvod v dveh tipih 4/4 in alabreonega takta. V knjižici je 10 maršev za dva pikola, 12 za tri ter tri za štiri pikole. Vsak marš nosi ime znanega sokolskega delavca. Tako imajo sloven-ski Sokoli »marš brata Glasla«, »marš brata Bajžeta«, »marš brata Ambrožiča« in »marš brata Fuka«. — Ideja Popovića in M. Milojevića bi se praktično izvedla s prav lepim uspehom zlasti pri našem sokolske-mu naraščanju, dala bi njegovemu nastopu poseben blesk in radostno živahnost. Teh 25 marševskih melodij Milojevića je tudi muzikalna posebnost, polna žive glasbene invencije in originalne glasbene umetnosti.

— Pregled zgodovine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sestavlja profesor Silvij K-ra-n-jec. Cena 18 Din, v platno vez, 2 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljublja-ni. Ta kronološki pregled sklaa vodati in-

goslovensko zgodovino, ki je v sled naše politične razcepljenosti zelo malo pregled-na, v čim enostavnejši in preglednejši raz-vrstitvi, pri čemer upošteva poleg politične-ga razvoja tudi najvažnejša kulturno zgo-dovinska dejstva. Namenjen kot repertirij predvsem srednješolci, ki se pripravljajo na nižji ali višji tečajni izpit, bo lahko služil v pregledno ponovitev tudi visokošolcu, učitelju in vsakemu, ki se pripravljajo na raz-ne sprejemne ali usposobljenostne izpite, kjer se zahteva poznanje domače zgodovine. Kot repertirij bo pa knjižica omogo-čila tudi izobražencu v praktičnih poklicih, zlasti čimarkarju in predavatelju, ki se ne ugne baviti z obširnejšo zgodovinsko knjižo ali pa hoče le hitre informacije o trenutno pozabljenim imenu ali letnici, lah-ko orijentacijo v naši preteklosti. Zato na-važa tudi najvažnejše dogodke v dobi po-ujedinjenju ter ima pridejano obširnejše osebno in stvarno kazalo ter pet rodovni-ko jugoslovanskih vladarskih rodbin, ki jih sicer ne dobimo v slovenskih zgodovinskih knjižah.

— Ljubljanska opera. V soboto dne 2. maja t. l. se v prizorih po večletnem presled-ku Leoncavallova veristična muzikalna drama »Glumačič«. Režijo te opere je pre-vezel g. Šest Dirigira g. Balatka. Ned-o poje gđca. Frisekova, Ganiha gos-pod Mestek, vedledramatično vlogo To-nia g. Cvejič, Silvija g. Popov, Beppa (harlekina) g. Mohorič. Osnutek za de-lo nove dekoracije je izvršil arhitekt g. Rohrmann. Pred to opero se izvaja Mascagnijeva »Cavalleria rusticana«. V vlogi Santuze nastopi gđca. Radobo-jeva iz Zagreba. Lucio poje gđca. Rop-a-sova, Lolo gđca. Korenjakova, Tu-rida g. Kovač, Alfija g. Zathay. Diri-gira k. kapelnik Neffat, režira g. De-bevec. Sobotna predstava se vrši izven abormaia. V nedeljo 3. maja se izvaja Bi-zetova opera »Carmen«.

— Francosko predavanje s skioptičnimi slikami. Dne 1. maja t. l. ob 6. popoldne bo predaval na univerzi (soba št. 90) upravitelj francoske kolonije g. Labourel: o Za-padni Afriki, njenih prebival-cih, virih njenega blagostanja. Predavanje bodo pomazorjevale skioptične podobe. Vsi prijatelji francoskega naroda in francoskega jezika se uljudno vabijo.

— IV. abonma koncert Filharmonične družbe nam bo dal kratak pregled naj-novejše ruske solistične literature, katero so napisali razni avtorji že od prevrata da-lje. K temu koncertu napisal je ruski estet-čen kritičar Rimski - Korsakov poseben uvod, katerega priobčimo vsaj v ekscerptu. V tem uvodu razlikuje kritičar dve glavni grupi med ruskimi skladatelji in sicer le-nigradsko, kateri je vzor Čajkovski, in mo-skovsko, ki dela po vzoru slavnega Rimski-Korsakovega. Na sporedu so zastopani naj-boljši novejši ruski skladatelji, izmed kate-rih pripada prvenstvo najbrže Sergiju Pro-kočevu. Koncert bo izredno zanimiv za vse, ki se želijo seznaniti z najnovejšo gla-sbeno literaturo velikega ruskega naroda. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

— Koncert Paderewskega v Benetkah. 27. aprila se je vršil v gledališču Fenice v Benetkah koncert poljskega umetnika Pa-derewskega. Na programu so bile samo Chopinove skladbe. Koncert je uspel slaj-no, gledališče je bilo razprodano. Koncertov dohodek se razdeli med sirote Italijanov, ki so padli v vojni. Na municipiju so pri-re-dile drugi dan oblasti in artistični zastop-niki Paderewskemu slovesen sprejem.

Vsem, ki hočejo dobro kavo piti, pripo-ročamo izvrstno našo pravo domačo

Kolinsko ciko-rijo.

— Zbornik znanstvenih razprav. Izdaja profesorski zbor juridične fakultete. IV. let-nik 1924-25. V Ljubljani 1925. Založba ju-ridične fakultete. Cena 60 Din. Natisnila Zvezna tiskarna v Ljubljani. Pravkar je iz-šel IV. letnik »Zbornika znanstvenih raz-prav«, obsegajoč 280 strani. 1.) Univ. prof. Mihajl Jasinski: »Prehod od ustnega običajnega prava k pisanemu zakonu«. 2.) Univ. prof. dr. Metod Dolenc: »Problem izločevanja kazni na prostosti v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev«. 3.) Univ. prof. dr. Rado Kušej: »Vera in bračna vez v naši državi de lege lata et de lega ferenda«. 4.) Univ. prof. dr. Stanko Lapa-ine: »Obični del k mednarodnemu zasebne-mu pravu«. 5.) Univ. prof. dr. Aleksander Bilimović: »Nekoliko podatkov o del-niških družbah v Sloveniji«. 6.) Univ. prof. dr. Leonid Pitamic: »Kritični pogledi na juridično osebo«. 7.) Univ. prof. dr. Gjo-rgjer Tasić: »O teoriji narodne suverenosti, naročito u Francoski, o i jednom sk-rajšnjem pokušaju tam«. (Čudimo se, da nam »Zbornik« ne pošilja, kakor delajo to vsa druga založništva. — Ured.) Opo-zarjamo vse naobražence, zlasti pa naše pravnike na to publikacijo, ki se naroča pri dekanatu juridične fakultete v Ljubljani. Ondi so tudi še v založbi prvi trije letniki »Zbornika« znanstvenih razprav, ki pri-našajo prvi na 19, drugi na 12, tretji na 15 tiskovnih polah skupaj 20 znanstvenih raz-prav iz pravnozgodovinske, civilnopravne, državnopravne in narodno gospodarske stroke. Vsi štiri letniki »Zbornika« znanst-venih razprav stanejo hkrati naročeni 150 dinarjev. V založbi juridične fakultete je izšel tudi učbenik prof. dr. Milana Škerlja: »Menično pravo«. Broširan izvod te knjige stane 35 dinarjev.

— Narodna enciklopedija, srpsko-hrvat-sko-slovenačka I. svesak, uredil prof. St. Stanojević. Izdajatelj Bibliografski za-vod v Zagrebu. Cena 45 Din. — Prvi zve-zek tega širokopoteznega in nam živo po-trebne dela je izšel. Zvezek šteje 112 strani in obsega celo črko A in začetek čr-ke B. po prvem zvezku sodeč, Narodna en-ciklopedija še ne bo tako popolna, kakor bi jo bilo želeli, vendar pa bo prav dobro služila svojemu namenu. Začetek je podan, na katerem bo treba graditi, da sčasoma

postane Narodna enciklopedija res vzorno delo, na katero bomo lahko ponosni. Da so sestavki, ki se tičejo Slovencev tudi delo-ma netočni in nepopolni, se razume samo po sebi. Tako je n. pr. župnik Aljaž Jakob naslikan zgolj kot glasbenik. J. M. je popol-noma prezrl njegovo delovanje na polju slovenske turisticke, ki je vsaj tako važno, kakor ono na glasb. polju, saj je bil Aljaž eden izmed ustanoviteljev »Slovenskega planinskega društva«, ki je eno izmed naj-važnejših slovenskih kulturnih organizacij, šteje nad 7.000 članov in je dvignilo sloven-sko planinstvo na vrhunec razvoja. Takisto tudi ni v enciklopediji povedano, da se Alja-žev dom, Aljažev stolp, Aljaževa koča zo-vejo tako šar po župniku Aljažu, očetu slo-venske turističke v triglavskem pogorju. Ču-dno se nam zdi, da posveča enciklopedija kralju Aleksandru samo 15 vrst, prav toli-ko, kakor nekemu Albertu Ivanu, ki je v XVII. stoletju živel v Trebnju in ki ga le redko kdo pozna. O kralju Aleksandru bi se menda pač dalo nekoliko več napisati in menimo, da je njegovo življenje in delo-vanje vsaj toliko pomembno za naš narod, kakor kateregakoli drugega kulturnega ali političnega delavca. — Priporočamo Narod-no enciklopedijo predvsem vsem našim uč-nim zavodom, imeti pa bi moral to delo tudi vsak naš intelekt.

Sport

Dne 3. maja igrata v Ljubljani Mašk-Ilirija, dne 9. maja Ilirija—Jugoslavija v Beogradu, dne 10. maja Ilirija—B. S. K. v Beogradu, dne 16. maja Ilirija—Sturm (Gra-dec) v Ljubljani, dne 21. maja igra Ilirija v prvi rundi za pokal L. N. P. dne 24. maja igra v Ljubljani Gradjanski. Dne 6. in. ju-nija igra v Ljubljani »Venezia« iz Benetk, dočim za Binkošti ni znano še ničesar pozit-ivnega. Mogoče je, da igrata tu ali reška Olimpija, ali Bačka iz Subotice, morda se pa Ilirija odzove vabilu Somborskega S. U. ali Saška (Sarajevo).

Zagrebski hašk, eden vodilnih klubov Jugoslavije, ki uživa med narodni sloves in ki je dosegel že krasne uspehe tak doma kakor v tujini (neodoleno proti Rapidu 2:2, lani izgubil 0:2 proti glasovitemu D. F. C. v Pragi, letos v prijateljski tekmi zmagal nad Gradjanskim itd.) igra v nedeljo v Ljub-ljani proti prvakui Slovenije, Iliriji. Tekma med Haškom in Ilirijo so bile vedno clou se-zone ter so običajno zaznamovale rekord-ni obisk. Kakor znano je Hašk v jeseni v Ljubljani izgubil pičlo z 1 : 0 po obojestrans-ko enaki igri, a se je v Zagrebu bogato revanžiral za ta poraz. Ilirija, ki bo nasto-pila v zelo ojačeni postavi (Seger, Podnje, Kesic) bo skušala ta madež oprati in bo napela vse sile, da zmaga. Obeta se nam torej senzacionalna ter napeta borba.

Mladinske pokalne tekme. Na inicijati-vo S. K. Ilirije se je pred dnevi osnoval medkalski odbor, ki si je nadel nalogo, da izvede prihodnji mesec mladinske pokalne tekme. V odboru sodelujejo funkcionarji raznih ljubljanskih sportnih klubov. Tekmu-je se za pokal, ki ga je lani L. N. P. poklo-nil S. K. Iliriji kot zmagovalcu v podsvetju mladinških tekmah in katerega je S. K. Ilirija stavila na razpolago medklubskemu odboru kot klubovo prehodno darilo. Po-drobnejši razpis še objavimo.

ROSEGER-jopice
v raznih barvah se dobre pri trvdri
Ložar & Bizjak, Ljubljana, Sv. Petra cesta 21
Cene konkurenčne. 1274

Zakaj je Radić storil svoj naj-novejši korak

Očitno z namenom, da bi vplival na ra-dičevske delegate, ki so v nedeljo zbora-li v Zagrebu, je priobčil zagrebski »Hrvat« pod gorjemim naslovom članek, ki je intere-santen baš radi tega, ker se po stilu in za-vitosti izražanja sodi, da ga je napisal sam Stipa Radić.

Sest let, pravi članek, se vodi vojna med Srbi in Hrvati. Karakter je vedno isti: na srbski strani ofenzivni, na hrvatski defenzivni. Volilna bitka 8. februarja t. l. ni pri-nesla odločitve, zato je preostalo samo dvoje: vojno nadaljevati ali dokončati. Na-daljevanje je bilo verjetno, kajti premagan-ec ni bilo. Zato se ni bilo nadejati miru. Tu pa je prišlo ono, kar je največje v tej borbi: izjava Pavla Radića. Ne ve se toč-no, kako je do nje prišlo. Gotova stvar pa je, da je njen avtor sam Stjepan Radić.

Izenadila je prišaste Radićeve, zmedla njegove zaveznike in nasprotnike. Da se prav razume ta Radićev korak, je treba poznati Radića kot politika. Tako velik duh, kot je Radić, gleda na borbo med Srbi in Hrvati z drugimi očali kakor navadni politi-ki. Njemu je ta borba kuhanje novih uredb, potrebno zlo, do katerega je moral priti radi preranega združenja v enotno državo. On sam ne ve dobro, da to lahko mine, da iz vsega izide nova ureditev države, v ka-teri bi i Hrvati i Srbi imeli svojo državo.

Radić je krenil na desno! Ta njegov ko-rak je nekaj največjega, kar je vobče kdo v državi SHS doslej storil za ohranitev te države. Ta korak pa ni nikaka kapitulacija, nego povsem v skladu z Radićevim politič-nim verovanjem, izliv njegove politične sposobnosti, storjen v svrhu da se še en-krat poskusi ohraniti sedanjo državo SHS v njenih granicah. Radićeva izjava je ponu-ba za spravo.

V nadaljnih izjavah piše članek, da Pašić ponudbe ne bo sprejel ter da si bo prizadeval nadaljevati uničevanje radićev-ske. Zedaj se vidi, da hoče Radić odde-liti od njegovih prišastev, da njega uniči, njegove prišaste pa oslabi...

No, Stipa Radić je dobil v nedeljo zaupni-co in le ne ve se, če to ni bilo slovo za vedno. V Zagrebu že vrabci na strehi čv-kaajo, da vlada hitro zadovoljstvo v HRSS, ker so varni pred Stipico, dokler je v za-poru.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:
Začetek ob 20. zvečer.

Četrtek, 30. maja: Golgota. Delavska pred-stava pri znižanih cenah. Izven.
Petek, 1. maja zaprtlo.
Sobota, 2. maja: Roka roko umije, obe obraz. Red D.
Nedelja, 3. maja: Vdova Rošinka. Izven.

Opera:
Začetek ob 1/2 20. zvečer.

Četrtek, 30. aprila. Don Pasquale. Red B. Petek, 1. maja: Prodana nevesta. Ljudska predstava pri zelo znižanih cenah. Izven.
Sobota, 2. maja: Cavalleria rusticana. Glu-mačič. Izven.
Nedelja, 3. maja: Carmen. Izven.
Ponedeljek, 4. maja: Zaprtlo.

M. Z. „Los intereses creados“

(V Oton Zupančičevem prevodu »Roka roko umije, obe na obraz«. — Komedija za lutke v dveh dejanjih (treh slikah) s pro-logom in epilogom. Spisal Jacinto Bena-vente.)

No-ja. Hm — Jacinto (po španski se izgovori Ha-sinto) Benavente, eden najpomemb-nejših leposlovcev sodobnega Iberskega polotoka, Nobelov nagrajenec, modern. pre-zanimiv, nekaj čisto posebnega itd. Tako so predhodno opozarjale novice.

Saj je obžalovati, da je sodobna du-ševna Španija (in kaj šele Portugal) za ostalo Evropo španska vas. V romanskih deželah jo morda še nekoliko poznajo, drugje pa res nič. Odkar hodim v gledišče, se spominjam samo na ime Echezaray (Galeotto). Niti Nemci, najpoldovitejši prevajalci tujih literatur, niso dosedaj po-kazali zanimanja za cosas de Espana. Ne-davno sem čital informativen članek o bui-no cvetoči produkciji romanov v Latinski Ameriki, posebno v Braziliji in Argentini. Nimajo le dobrih romanov po francoskih vzgledih, nego tudi dobre svojevrstne. Na-štetih je bilo mnogo lepodoneh imen, oziroma imenskih tovornih vlakov, zveza-nih z različnimi »de« in »ya«.

Španija ima menda 20 milijonov ljudi, Portugal 8. In sta to stara kulturna nara-dja, čeprav zelo propadla. Portugalsko go-vorčca Brazilija šteje 30 milijonov preb-ivalcev, ostala Južna in Srednja Amerika morda 70 milijonov špansko govorečih. Pa izvem o teh 130 milijonih kvečjemu, da je kdo njihov iznašel nov aeroplan ali se oddiže v sportu. To se pravi, pošlasi so v svet par zelo slavnih virtuozov, Sarasa-teja, Terezo Careno (Venezolanko). In v slikarstvu doživlja Španija odlično rene-sanso, na katero je svet postal pozoren po onih treh »Zu«, t. i. slikarjih Zuloaga, Zur-baran in obeh Zubiaur. Na doma jih niti posebno ne cenijo, ker streme raje za po-snemanjem Francozov. Toda pesniško in literarno je španski današnji rod tujini po-znan manj nego mlada Severna Amerika. Celo Avstralija je že z novelisti začela tr-kati na evropska vrata.

Benavente — tale njegova komedija je prav izvrstna v obliki. Igralcem nalaga, naj se vedejo kakor lutke z marionetnega gledišča. Ta trik je pa tudi pravzaprav vse, kar je na travi nerazbrljenejši. Avtorji danes krčevito iščejo oblik, ki bi prenasi-čeno Evropo iztresle iz letargije napram njihovim delom. Pirandello nam je dal ne-posrposlavljen glediški oder in oživljene figu-re dramatičeve zamislil. A mi je Pirandello precej bolj všeč, nego Benavente. Piran-dello pripoveduje, kako delajo pesnikovi možgani, kako nemogoče je drugim dati prav ono, kar je pesnik v sebi gledal.

Benaventejevo dejanje pripoveduje prastaro resnico, da je svetu človek pri goldinarju več vreden, nego pri krajcarju in da je zato svet pravzaprav le mario-netno gledišče, nitke so mu pa egoizem in gmojni interesi. Samo ljubezen je kaplja božanstva, ki včasih pomenilni tako luto-ko in iz nje napravi idealistično bitje, ka-tero je pripravljeno ravnati tudi zoper svoj materialni blagor. Pa celo najidealnejša ljubezen si zna vsotvarjati gmojne interese, se in nemežna

Pisateljeva eksponenta sta Leander in Krišpin, t. i. »človeke«. Oba sta le dve stra-ni človekovi, dobra in slaba, ali idealistič-na in praktična. Idealni Leander ravna ple-menito in si vedno očita, zakaj se vda le nelepim nasvetom sluga Krišpin. Krišpin zopet zna gospoda za vse potolažiti, mu vsako stvar predstaviti kot potrebno in za-to oprostitljivo. Ta dva, ki nista lutki, po-segata v marionetno gledališče tega sve-ta. Leander je bolj pasivna vloga, je sam zopet nekoliko marionete v Krišpinovih rokah. Krišpin je glavna oseba, ki zna svoja malovredna dejanja izvesti v dober in prijeten konec. Idealno zaljubljen in ravnokatno ljubljani Leander dobi Silvijo, lepo hčerko gospoda Polišinela, bogataša zelo temne preteklosti. Polišinel do konca ni hotel o taki zvezi z elegantnim nemani-čen ničesar slišati, moral se je pa ukloni-ti »javnemu mnenju«, t. i. denarnim inter-esom, ki jih je znal ustvariti Krišpin okrog Leandra. Če bi Leander ne dobil bogate neveste, bi se vsi njegovi upniki, zvodni-ca, gostilničar, trgovec s pohištvo, pod nosom obrisali. Kompromitirani bi bili tudi še drugi, oficir in pesnik, ki so vživali ve-likopotežno Leandrovo gostoljubnost in podporo. Tudi advokat se začneja bati za svoje ekpenzarje, če bi dalje preganjal docela revnega hohštapljerja Leandra. To-rej zasnuje vse tekoče pravde tako, da je Leander nekriv. Zato bo pa iz Silvijine do-te dobil mastno plačilo.

Ko je stvar tako daleč, zapusti Kriš-pin za vedno Leandra. To se pravi, da je bogastvo napravilo iz človeka, ki je po-sebi dober, a so ga razmere dosedaj s'ile v razna nelepa dejanja, vzglednega pošte-njaka. Lahko je biti poštenjak onemu, ki mu ni treba več krasti in goljufati. Tem grši je bogataš, ki vseeno krade in golju-fa; te vrste je stari Pošinel, tip poslovnega bogatina brez vesti.

Če bi bil videl samo premijero, bi mo-ral o predstavi poročati precej same ne-ugodne stvari. Podčrtati bi mogel pravza-prav le veliko vmed, s katero se je po-svetil režiji Osipovič. Stori je, kar je mogoče. Zlasti je okvir igre jako dostojen, celo lep. Pri onih igralcih, ki imajo spo-znanje, da je treba režiserja na vsak način ubogati, se je Osipovičovo vodstvo pozna-lo tudi na igri. So pa zlasti med »vkoren-njenimi« igralci žalbog vedno posamezniki, ki so trmasti in si mislijo »a kaj, toliko brihten sem tudi sam; jaz bom igral po svoje in bo celo boljše.« Človeško je to navsezadnje razumljivo, umetniško pa ne-odpustno. Nastalo solo-igre, ki se neliu-bo vsiljujejo, kvarijo slog in enotnost ter nas hočejo prisiliti, da bi gledali ravno go-tovo osebo tudi tedaj, ko bi bilo v intere-su igre, da se naša pažnja obrača drugam. Režer je režiser, ki mu igralstvo ne pa-ri razbrezgojino. Pa ni niti občinstvo hval-ježno za take ekstreture.

Tako na pr. se je pri premijeri izoliral Skrbinšek. Hotel je prav poseben bles-teti. Njegova maska je izvrstna (kapetan). Med vsemi možkami je nabolj podočen različni lutki, ki ima v značilnih potezah gro-bo izrezljan lesen obraz in razmrščene brke. Toda uporabil je vsako ugodno in neugodno priliko, da je caplak, kakor bi bil na nitkah. To je samo motilo, zlasti ker niti resnične lutke običajno ne capljajo, kadar stoje na odru brez posla. Tedaj so njih nitke menda obešene na žebelj Poleg tega je z glasovnimi ekscs: ubil svojo vlogo in ves akt. To ni bilo sploh nob-vo govorjenje več, tudi ne za vojaškega bra-marbasa. Vsebinsa vloga se je izgubila vsa-ka duševnost izražanja je propadla. za po-slušalce je bilo pa to konstantno drenje, (težko bi bilo rabiti drugo označbo) narav-nost telesna muka. Človek postane čisto bled in bi najraje začel sam vpiti al: joka-ti, t. i. polasti se ga podobna živčna bole-čina, kakor če mu pod odprtim oknom na krožni žagi žagajo drva ali če razbijajo v neposredni bližini delavci železne traverze.

Naj mi g. Skrbinšek verjame, da me ne vodi niti najmanjša zlobnost ali aver-zija zoper njega, če sem to napisal. Naj mi tudi verjame, da ni to le moj osebni utis, nego da je precej vseobčen. Če bi se le kdaj mogel, kadar tako začneja, sam vide-ti in slišati, s čisto tujim pogledom in sluhom.

Pri repriži se je nekoliko utiril (ne še docela) in le s tem pridobil zelo mnogo

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 30. aprila 1925.

— Italijanske demonstracije proti Jugoslaviji. Italijansko društvo »Societa Corale« v Splitu je napravilo izlet v Zadar, kjer je prišlo do bučnih demonstracij proti naši državi pri dohodu odhoda društva. V gledališču je bil med občinstvom vržen letak te vsebine: »Non dovemo pace Zinch dal vestibolo di Diocleziano non sara spazzata la peragalla serba.« (Ne bomo mirovali, dokler ne bodo iz Dioklecijanovega vestibula vržene srbske svinje.) — Podpis: Gabriele d'Annunzio. Društvo ima svoj delokrog v naši državi in Italiji, živeči v naši državi, se udeležujejo takoj skrajnih demonstracij proti Jugoslaviji! Kaj pravi k temu »Piccolo«? V svoji vzvišeni mentaliteti bo smatral to zadržko »epizodo« za dober prispevek k trdni zgradbi prijateljstva med jadranskimi sosedami! Kaj takega beogradska vlada ne more hladno prezreti, ampak treba bo proti Italijanski infamnosti na vseh poklicanih mestih prav energičnega odpora.

— Centrala denarnih uradov. V ministrstvu trgovine in industrije pripravljajo pravilnik za ustanovitev centralne denarnih zavodov naše države. Ta centrala bi morala regulirati celokupni denarni promet Jugoslavije.

— Vsem delniškim družbam. V »Službenih Novinah« z dne 25. t. m. je izšla tale objava: Pozivajo se vse delniške družbe, naj v roku 15 dni, računajoč od dneva te razglasitve, pošljejo ministrstvu trgovine in industrije (oddelek za kreditne zavode in zavarovanja) točne podatke o tem, koliko jim je predpisano za leto 1923 in 1924 davka in koliko občinskih dokladov in drugih dajatev. Te podatke morajo poslati vse delniške družbe, ne glede na to, dali se pečajo s trgovino, industrijo ali bankarstvom.

— Promocija. V soto dne 2. maja t. l. bo promoviran na tujakšnji univerzi abs. Jurist g. Igor Rosina za doktorja prava.

— S pošte. Pomaknjeni so v višjo plačilno stopnjo poštne staršine: Vinko Černe (Gorje pri Bledu), Julija Engelman (Moste pri Ljubljani), Ivan Kraft (Sv. Jurij ob Ščavnici), Blaž Ostrožnik in Rupert Truč (Zidani most), Milan Lah (Lož), Franjo Pavšič (Krško), Vinko Eržen (Moravče), Lovro Petovar (Ivanjokovci), Ivan Ortnaber (Slov. Bistrica), Karel Osvec (Jesenice na Gorenjskem), Ivan Kambič (Metlika), Miroslav Drobnič (Videm-Dobrepolje), Franc Učakar (Semič), Franc Klasinc (Rače), Anastazija Bajuk (Krmel), Fran Vavpotič (Grobno), Anica Smlinger in Marija Paki (Kočevje), Ivan Slavec (Lasko), Adolf Braz (Prevalje), Karel Kosem (Mozirje), Agata Januš (Domžale), Avgust Spindel (Misljinje), Dragotin Hribenik (Studenci pri Mariboru), Julij Šetina (Črnomelj), Ivan Gams (Celje), Miroslav Vavpotič (Križevci pri Ljutomeru), Marija Debeljak (Ribnica na Dolenjskem), Marija Debeljak (Sv. Pavel pri Prebodu), Josip Stegenšek (Sv. Jurij ob južni žel.), Franjo Fludernik (Pragersko), Anton Lah (Mokranjci), Franjo Vrtačnik (Šoštani), Julij Hirtnik (Zagorje ob Savi), Ferdinand Gaspari (Domžale), Josip Krivec (Dravograd) in Franjo Milinarič (Središče).

— Radi 1. maja, ki je po tarifni pogodbi za tipografske praznike, izide naš list šele v soboto popoldne.

— Za popravilo cest. Ministrstvo za javne zgradbe je odobrilo kredit v znesku 6 milijonov dinarjev za popravilo cest in plov na Hrvatskem in v Sloveniji.

— Za šefa vojnega oddelka pri železniški direkciji v Ljubljani je imenovan na predlog ministra vojske in mornarice podpolkovnik g. Peter Nedeljković.

— Mojsirovo delo 22letnega jugoslovenskega arhitekta. Pod tem naslovom čitamo v »Neues Wiener Journal« siedečico notico: »Zerj za presojio iz vseh kraljev države vposlanih 36 načrtov za poslopje poštočelnikovega zavoda v Ljubljani je poslovala koncem preteklega tedna. Postopilo se je pri tem silno, kakor v drugih krizah, to je razdelitev nagrade se je izvršila na anonimni podlagi, pri čemer razsodila, ne vedoč za pravega avtorja, razdelila nagrado. Pri odpiranju avtorskih kuvert je predsednik razsodišča z nemalim začudenjem izjavil, da pripada prva nagrada v višini 25.000 Din njemu samemu udeležencu tekmovalca, nekemu komaj 22letnemu hodočemu arhitektu. Preteklo leto se je sličen slučaj primeril pri tekmovalstvu za načrt neke katedrale v Londonu. Žerija v Ljubljani je mnenja, da načrt mladega arhitekta daleko nadkriljuje vse ostale vposlane projekte in da je to naravnost mojsirovo delo. Skoro je dvomiti, da bi bil ta izvršen načrt res delo 22letnega mladika. Proti nastalemu in brez nadaljnega izrečenemu čvomu je mladi bodoči arhitekt Fran Lavrenčič nastopil s tem, da je izjavil, da na zahtevo še enkrat izvrši ves projekt v vseh podrobnostih ali posamnih delih po najstrožjo kontrolo razsodišča, da na ta način doprinese neovrgljiv dokaz svojega avtorstva. Kontrola še baš izvaja in vlada med zainteresiranimi krogi napeto zanimanje, kako bo mladi arhitekt skušnjo preстал.

— To preizkušnjo je Lavrenčič z uspehom preстал, vendar pa s tem, kakor čujemo, še niso docela razpršeni dvomi, da bi bil on v resnici avtor onega v resnici najboljšega načrta. Stvar je vsekakor zanimiva, uočnost pa pokaže, ako je Lavrenčič v resnici tak izreden talent, kakršnega se kaže v onem načrtu.

— Samomorni poskus odličnega češkoslovskega umetnika. Znaní češki kipar g. Šturza je radi težke bolezni posegel po samokresu. Ranil se je smrtonosno in leži sedaj v bolnici. Šturza je eden najboljših sedaj živečih čeških kiparjev. Njegova najbolj znana dela so: Spomenik Svatoptoku Čecha v Vinogradih, dr. Masarykov doprinski kip v parlamentu in relief na poslopju Legionarske banke. Šturza je bil rojen leta 1880. V Novem mestu na Moravskem. Sprva je bil kmet in je kot tak rasil na

umetnostno akademijo, kjer se je izobrazil za enega prvih čeških umetnikov. Sedaj je bil direktor umetnostne akademije.

— Drž. podtisk Wilder obolet. Zagrebška »Riječ« javlja, da je državni podtisk v ministrstvu notranjih del Večeslav Wilder težko obolet in da je moral oditi v sanatorij. Gospod Wilder se sedaj nahaja na poti okrevanja in bo v kratkem že lahko zapustil sanatorij.

— Vesel dogodek v rodbini barona Borna. Iz Tržiča nam poročajo: V rodbini dr. Karla Borna pri Sv. Katarini vlada danes veliko veselje. Gospa baronica je namreč danes zjutraj povila dvojčke — dve krepki dekletci. Mati in obe novorojenki so zdrave. Vest o tem veseljem dogodku vzbuja v tržički okolici pozornost in zanimanje.

— Narasle vode in poplave. Ulec je pri Planini prestopil vsled hitrega naraščanja in počasnega odtoka bregove; Krka v dolnem delu med Sotesko in Stražo ter pri Kostanjevici istotako; Sava je narasla pri Medvodah za 0'90 m nad normalom, Sora za 0'60 m, Ljubljanka pri Zalogu za 1'60 m. Na Barju sta močno narasli Ižica in Preprošica. Po gorah in planinah so napravili hudourniki na potih veliko škode in jih po nekod razdrli.

— Zidariji in težaki, pa brezposelnosti. Pri stavbnih podjetnikih se je to pomlad prijavilo v delo nad 200 zidarjev in nad 250 težakov. Radi mrtve stavbne sezone jih bo zaposlenih pa prvih samo 100, drugih pa 140. In sicer od teh največ pri zgradbi šišenske cerkve, ostali pa drugod.

— Mednarodni počitniški tečaj. Mednarodna liga žen za mir in svobodo priredi letos dva počitniška tečaja. Prvi bo od 14. do 28. avgusta v Thonu na Francoskem bregu ženevskega jezera. Organizirala ga francoska sekcija lige. Drugi natečaj se bo vršil od 30. septembra do 13. oktobra v Glucksburgu v Severni Nemčiji. Zagotovljen je za oba tečaja številni poset dijakov in dijakin. Razpravljalo se bo poleg drugega tudi o sodelovanju narodov.

— Konferenca za statistiko dela se je vršila v Zenevi in je trajala osem dni. Navzočih je bilo 40 delegatov iz 24 držav. Mednarodni delovni urad je dobil nalogo, da sestavi listo najvažnejših industrij, da bo moglo podati enotno statistiko med različnimi državami. Razpravljalo se je o raznih metodah za indeksne številke glede za življenjske izdatke. Poskrbi se tudi za točnejše podatke o brezposelnosti.

— Imenovanje dr. Bogumila Vošnjaka. Za poslanika naše države v Pragi je imenovan dr. Bogumil Vošnjak. Takoj z drugim ukazom se stavlja poslanik dr. Vošnjak na razpoložanje vladi.

— Kongres Udruga Jugoslovenskih železničarjev. Sedmi kongres tega združenja se vrši od 27. do 29. junija t. l. v Zagrebu.

— Železniške olajšave za izseljenike. Ministrstvo zaobračaja dovoljuje izseljenikom, ki se izselijo in ki se vračajo v našo državo, polovično vožnjo tretjega razreda osebnega vlaka. Potreben je samo tozadeven vizum v potnem listu.

— Šef curiške policije v Zagrebu. Šef curiške policije dr. Müller je bival več dni v Zagrebu ter si natančno ogledal organizacijo zagrebske policije. Pohvalno se je izrazil o nekaterih policijskih oddelkih. Posetil je tudi zagrebski velesejem.

— Ameriško kegljanje. Na zagrebskem velesejmu vlada kljub dežju živahno vrvenje. Prirediteli pa so se na sejem tudi razni špekulantje, ki skušajo prav sistematično praznični denarnice zabave in igre željne obiskovalce. Organizirala se je posebna družba, ki je postavila na sejmšču kegljišče, na katerem so igrali posebno igro »amerikanski keglji«. Igra je bila za špekulante zelo plodonosna. Baje so nekateri posetniki sejmna na teh kegljiščih izgubili do 500 Din. Policija je sedaj igro prepovedala kot hazardno igro.

— Rudarski kongres v Mostarju. Dne 26. aprila se je pričel v Mostarju kongres rudarskih namestencev kraljevine SHS. Kateriga se je udeležilo okoli sto delegatov. Zborovanje je otvoril predsednik g. Nikola Belančić, nakar je kongres sklenil, da se Njeg. Vel. kralju Aleksandru na ministrstvu za šume in rudnike dr. Zerejavu odposljeta pozdravni brojavki. Svoja poročila so nato podali ostali referenti, na kar je bil izvoljen tale odbor: Predsednik Ing. Nikola Belančić, I. podpredsednik: Ing. Dragutin Tibold, II. podpredsednik: Dimitrije Dozet, I. tajnik: Aleksander Stefanović, II. tajnik: Dušan Momčilović. Blagovnik: Jaroković Stane. Knjižničar: Vojrine Franjo. Odborniki: Ing. Budimir Br., Jovanović Aleksander, Milan Čubelič, Kadlec Rud., Ivan Hribar, Miko Josip, Kalinčević, Milutin Niko, I. Miletić N., Namestnik: Kanderčič Ves., Lukić Niko, Kurik Aron, Kikić Pavo, I. Lončar Nikola. Nadzorni odbor: Boszak Stjepan, Koblinček N. in Baž Kazimir.

— Listnica uredništva: G. Josip Benčič, Mikanovič, Slavonija. Dotični knjigi je naslov »Naš panje«. Spisal je knjigo Anton Žnidaršič. Knjigo lahko naročite pri vsaki slovenski knjigarni.

— Radioprogram za 1. maj. London (365) 20.—23. koncert, Chelmsford (1600) kakor London, Bournemouth (385) tri igre, vse druge angleške stanice 20.—23. koncert, Paris-Radio (1750) 12.30 koncert, 20.45 »Hoffmanove pripovedke«, Zurich (515) 12.30 klavir. 17. koncert Hotela Baur au Lac, 20.30 plesna glasba, Dunaj (530) 11.—12.50, koncert, 16.—18. glasba, 19.30 »Wilhelm Tell« k 120letnemu smrtnemu dnevu Friedr. Schillerja, Roma (425) 20.30 koncert, Bruxelles (265) 17.—18.50, 20.45, 21.15 koncert, Berlin (505) 16.30.—18. koncert, 20. »Alt Heidelberg«, Breslau (418) 12.05.12.55, 17.—18., 20.30 koncert, Frankfurt (470) in Cassel (285) 20.30.—21.30 (Beethoven) 22.—23. koncert, Hamburg (395), Hannover (296) in Bremen (230) 14.—16.30 koncert, 20. drama »Doggerbank« in igra »Gili Cohus«, Königsberg (463) 16.30.—18., 20.—22.

koncert, Leipzig (454) in Dresden (292) 12.—13., 16.30.—18., 20.15.—22.30 koncert, München (485) in Nürnberg (430) 16.30.—17.30. 18.30.—20., 20.21. koncert, Münster (410) 20.30.—22. koncert, Stuttgart (413) 17.—18.30, 20.—21 koncert. — Mazuran.

— Občni zbor Društva konceptnih uradnikov politične uprave iz Slovenije se bo vršil v nedeljo dne 3. maja ob pol 11. dopoldne v poslopju državne realke v Mariboru z običajnim dnevnim redom. — K polnoštevilni udeležbi vabi odbor. 866

— Občni zbor združenja Jugoslov. Matice v Kranju se vrši v soboto dne 9. majnika ob 1/8. zvečer, oziroma ako bi takrat občni zbor ne bil sklepan, isti dan ob 1/9. zvečer v gostilni »Pri Peterčku« v Kranju z običajnim dnevnim redom.

— Samoumor slovenskega vojaka v Zagrebu. Včeraj zjutraj je izvršil samoumor z vojaško puško Josip Korošec, rojen 1903 v Sloveniji, redov zagrebskega artiljerijskega polka. Korošec, ki je doma pri Sv. Lovrencu na Pohorju, je s palcem desne noge odpel puško in se ustrelil v srce. Bil je na mestu mrtve.

— Tatvina prešiča. Iz hleva posestnika Josipa Svete v Iški toki je bil 24. t. m. ukraden 7 tednov star prešič, dalje 1 koklja in 1 piščanec. Skupna vrednost 300 Din.

— Čegava je krava? K Mariji Majerič, najemnici v Podrimelji pri Ptuj, je dne 16. t. m. prignal neki neznanec veliko kravo sivojave barve. Neznanec je Majeričevu prosil, da mu kravo oskrbuje dva dni, češ da pride potem ponjo. Dosedaj se neznanec še ni vrnil. Gotovo je, da je kravo ukradel.

— Dva drzna vlom. Vlomni so danes na dnevnem redu. Predvčerajšnjem je bilo vplomjeno v poštni urad v Sražišču pri Kranju, včeraj v Grosupljem, poleg tega pa sta prispeli še dve ovadbi iz Sromelji in Kočevja. V Sromeljah pri Brezčah so tretje vplomili v trgovino Frana Petana in edresli mnogo manufakturnega blaga v vrednosti 10.000 Din. — V Dolgi vasi pri Kočevju je bilo vplomjeno v stanovanje Leopolda Perdička in odnečeno različenega perila, obleke ter drugih predmetov v vrednosti več tisoč Din.

— Pri negovanju z »Neosan« kremo dobi Vaša obutev elegantno lice. 50/L

„Bleščete belo perilo“ brez truda le z „Zlatorog“ milom. Zhtevajte vedno Zlatorog milo!

Iz Ljubljane.

— Kanalizacija v Rožni dolini. Pišejo nam: Že zadnjič je bilo čitati kritiko, da je pri kanalu ob novi cesti v Rožno dolino požirnik z rešetko par čevljev višji nad jarkom, vsled česar zastaja voda ob dveh straneh Begovega vrta. Pri zadnjem deževju pa je jel požirnik bruhati vodo v omejeni stoječi jarek, da bo kmalu voda narasla do vrta. Voda torej teče iz mestnih kanalov v Rožno dolino, a gotovi bi se moralo ravno nasprotno. Prosimo odpomoci!

— Kaj je z zasadenim drevoredom na tivolskem travniku? Pišejo nam: Nad trideset let obstoji že ta, vsopredno z glavnim drevoredom zasadeni kostanjev drevored, ki sega od železniške proge do ceste pod tivolskim gozdom. Zgrajen je v črti podaljšane Knafjeve ulice, a vsak se vpraša, zakaj se ne izroči javni uporabi? Ali bi se ne dale odstraniti vse zapreke?

— Nakladališče za živino pri mestni klavnici. Ko je stekla dolenjska železnica, so se merodajni krogi in zainteresirane stranke potegovali za to, da bi se poleg klavnice poleg železniškega mostu napravilo nakladališče za živino, ki se mora voziti sicer na glavni, odnosno dolenjski kolodvor, tam izvagorirati in gnati od tod skozi mesto h klavnici. Ker se klavnica zdaj preureja in polaga znotraj tir, bi se prejšnja ideja dala sedaj realizirati.

— Kolesarji na trotoarjih. Poroča se nam: Da se zadnje čase pade in drve kolesarji v predmestjih po hodnikih, že ni nič novega, novo je pa to, da so začeli ti pobalini — v večerni urad voziti zdej kar po trotoarjih Resljeve ceste in okoli kolodvora! Pa vedno tam, kjer ni blizu stražnika! Občinstvo bo moralo seči po samopomoči in prijeti te paglavce za nesa.

— Gostilniški hlevi. Lastniki kakor tudi najemniki gostilniških hlevov se opozarjajo ponovno na naredbo bivše dež. vlade v Ljubljani z dne 26. avgusta 1913, št. 22.070, glasom katere so dolžni svoje hleve tedensko vsaj enkrat, zlasti pa po sejmških dnevih očistiti in razkužiti. Tudi morajo voditi glede vseh konj, ki se jih postavi (tudi mlogrede) v njih hleve, natančne zapiske, iz katerih mora biti razvidno ime konjskega lastnika, število konj in čas vhlavljenja. — Prestopki teh predpisov se bodo kaznovali v smislu § 10 zak. z dne 6. avgusta 1909 dež. zak. št. 177.

— Ljubljanskim v Zvezi sl. p. z. več. njenim zborom! Skupni vaji moških zborov za E. Adamičev »Zdravico« v soboto, dne 2. maja t. l. ob polosmih zvečer v pevski dvorani Glasbene Matice in v nedeljo, dne 3. maja ob 11. dopoldne (po skupščini) v veliki dvorani hotela Union. Polnoštevilna udeležba je nujno potrebna! Zvezni pevovodja Zorko Prelovec. 877/n

— Jurjevanje. Vabim članstvo Sokola I. da se polnoštevilno udeleži v nedeljo 3. maja Jurjevanja na Gradu. Vaša navzočnost naj posvedoči živo zavest skupnih nacionalnih idealov med C. M. in Sokolstvom! — Starosta.

— Oddaja bufieta na mestnem kopališču. Mestna občina ljubljanska razpisuje za leto 1925. oddajo bufieta na mestnem kopališču ob Ižanski reki. Reflektanti se va-

bijo, da vložijo najkasneje do 7. maja 1925 v mestnem gospodarskem uradu pravilno kolekovane ponudbe z navedbo najemnine, ki bi jo bili pripravljeni plačati. 868/n

— Poljanilo k prireditvi »Šah na prostem« v petek popoldne ob pol 5. v Tivoliju pod vodstvom svetovnega mojstra profesorja Vidmarja. Sodelujoče članstvo nastopi v dveh postavah, belokranjski in gorenjski in sicer v zgodovinskih nošah po originalnih slikah Kurz v. Goldsteina iz leta 1844. Belokranjska sestoji iz samih moških. Gorenjska iz samih ženskih figur, izvzemši kraljico, oziroma kralja, ki figurirata kot žena in nevesta. Gorenjska žena in nevesta sta posneta iz kranjskega okrajja, tekači — okraj Polhov Gradec, konja — Bohinjke, kmetice — okolica Smednik. Dolenjski žen in nevesta sta iz Metlike, tekača iz okolice Semiča, jezdeca iz doline Poljanske doline, kmetije iz okraja Kočevje. 865

— Uduženje poreskih činovnika, sek. cija Ljubljana, ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo 3. maja t. l. ob 14. uri v restavracijskih prostorih g. Juvaničeva v Zidanem mostu. Dnevni red po št. 45. pravil. Opozorjamo na določbe št. 40.—43. pravil. Udeležba je omogočena vsem tovarjšem, ker imajo tako dohodni kot odhodni vlaki ugodne zveze. Odhod iz Ljubljane 12.10. — Za sekcijo: Jaka Drol, predsednik; Joža Bekš, tajnik. 869/n

— Čevljarica združba v Ljubljani vabi vse svoje člane na sešatek, ki se vrši v petek dne 1. maja t. l. ob pol 8. zvečer v gostini pri g. Mraku, Rimska cesta. Razgovor radi »Čevljaricega kongresa«. 873/n

— Legitimacije za zagrebski velesejem se dobivajo pri Publicitas, Ljubljana, Šelenburgova 7/II. Cena Din 40.— tudi po povzetju. 839/n

— Legitimacije in železniške vozovnice s popustom za zagrebski Velesejem se dobe v Tourist Office »Putnik«, Palača Ljubljanske Kreditne banke. 878/n

— Mestna Orjuna Ljubljana vabi vse svoje članstvo na predavanje br. Dougana: Kongres in njega pomen, katero se vrši v sredo 6. maja ob 8. zvečer v areni Narodnega doma. Udeležba članstva mestne Orjune Ljubljana obvezna. Članstvo ostalih bratskih organizacij prijazno vabljeno. 872

— Trgovine v Ljubljani bodo, kakor javlja gremij trgovcev, jutri, dne 1. maja odprte, kakor običajno.

— Prvi maj na cestni železnici. Uslužbeni cestne železnice v Ljubljani praznujejo dan prvega maja, kakor vsako leto. S počitkom do 18. zvečer. Potem prične redni promet. Po drugih mestih so 1. maja cestne železnice povsodi v prometu.

— Orkestralno društvo »Glasbene Matice« v Ljubljani. Vaja v četrtek 30. t. m. zaradi skušnji za Matični koncert odpade ter se vrši prihodnja vaja v torek 5. maja. 870/n

OBLEKE

kakor tudi vsa druga oblačila za moške, žante in dečke polovico cene kot povsod dobite edine v nadrobni prodajalni konfekcijske tovarne FRAN DERENDA & CIE., LJUBLJANA, Erjavčeva cesta 2, nasproti dramskega gledališča. — Ročna trpežna izdelava. Ogle te si sortirano zalogo!

JURJEVANJE.

Ves svet se pomlaja in tretjega maja ob zgodnji zori urli potkal svet! Jurji na grajske bo duri. Prinesel na grad bo lubo pomlad. Provzročal tam gori bo mnogo radosti, dell vsem navzočim bo razne sladkosti. Kdorkoli se bo tja gori podal, gotovo do smrti ne boe mu žal!

— Banovec žrtve nesreče. Policijska preiskava glede zagonetne smrti livarja Banovca, je končana. Ugotovljeno je, da je postal pokojni žrtve nesreče. Banovec, ki je bil na levo oko slep, na drugo pa je slab videl, je verjetno ob obrežju Gradaščice omahnil in padel v vodo. To potrjuje tudi izpoved gđ. Kern, ki je nekako okoli pol 21. čula, kako je nekaj težkega pljusnilo v vodo. S tem je torej zadeva polasnena in storjen konec vsem fantastičnim ugibanjem in govoricam.

— Tatvine. Posetniku Ivanu Končanu iz Zg. Šiške je bil izpod kozoala odpeljan mlekarški voziček, vreden 1000 Din. — Antoniji Popović, ženi peka iz Rožne doline, je bilo iz stanovanja ukradenih 1500 Din.

KINO IDEAL

četrtek, petek in sobota
hipermoderna elegantna drama

„Suženi strasti“

po Balzacovem romanu „Le peau du chagrin“ 1290

Iz Celja.

— Razvite prapora Mestne Orjune v Celju obeta postati odlična manifestacija nacionalne misli v nekdanj pomemnem Celju. Novi prapor spada med najlepše orjunaške prapore in ga krasi okusno izdelani lokalni emblemi. V soboto, dne 30. t. m. ob 20. uri se vrši po mestu bakljada z godbo in podoknica kumici gđ. Olgi dr. Božičevi. V nedeljo, dne 3. maja sprejem pri jutranjih vlakih, ob 10. pred kolodvorom pozdrav gostov, nakar se vrši sprevod pred Narodni dom, kjer se ob 11. razvije prapor. Po razvitiu povorka po mestu. Ob 15. odhod na Stari grad in ob 19. veselica v prostorih Narodnega doma. Narodni hišni posetniki se prosijo, da v nedeljo razobesijo zastave v pozdrav gostom iz raznih krajev naše države.

— Godalni orkester Glasbene Matice v Celju ima svoje redne vaje vsak ponedeljek,

četrtek in soboto ob četrtn na 9. zvečer. Orkester namerava prirediti v sredi meseca maja svoj prvi letošnji koncert.

— Mestna elektrarna v Celju je v pogajanjih s falko elektrarno radi priključitve svojega omrežja k falkemu daljnovidu. Pogajanja so že toliko napredovala, da pride zadeva že pred prvo prihodnjo sejo občinskega sveta.

— Celjska carinarica, ki je obstojala doslej kot oddelek glavne carinarne v Mariboru, se namerava s 15. majem ukiniti. Proti tej nameri so se izrekli vsi celjski in okoliški gospodarski krogi, ki bi utrpeli iz ukinitvijo celjske carinarne občutno škodo. Prizadeti pa bi bili tudi konzumenti, ker bi se blago radi zacarinjjevanja v Mariboru gotovo podražilo. Gremij trgovcev v Celju je sklical za četrtek, dne 30. aprila protestno zborovanje trgovcev proti ukinitvi celjske carinarne.

— Predavanje Leona Štuklja. V soboto, dne 9. t. m. ob 20. predava svetovni prvak v telovadbi Leon Štukelj v mali dvorani Narodnega doma o svojem potovanju na Finsko.

— Mestno gledališče v Celju. Danes, v petek, dne 1. maja se vrši v celjskem gledališču premijera veseligre »Pereant mošice« (Svet brez moš) v domači zasedbi. V petek, dne 8. t. m. pa gostujejo v Celju člani zagrebske drame s Petrovičev komedijo »Čvor«.

»Razlagov dan« 10. maja po celi Sloveniji. Kdor še ni, naj kupi srečke za DR. RAZLAGOV SPOMENIK. ODBOR.

Iz Maribora.

— Koncert Glasbene Matice v Mariboru. Orkester in Pevski zbor mariborske Glasbene Matice prirediti dne 6. maja 1925 pri Götzu veliki in skrbno izdelan pomladanski koncert. Radi zunanjih obiskovalcev, zlasti učiteljskega je za koncert določena sredo. Da seznanimo občinstvo tudi s francosko glabo, bode orkester podal dve srčanki deli od Berliozja, zraven pa Dvořakovo simfonijo v E molu. Pevski zbor bode podal osem krasnih mešanji in moških zborov, katere bode pol tudi dne 12. maja v Beogradu in pri drugih koncertih, katere bode dal tekom svoje turnee po državi. Začetek koncerta ob 20. uri. Predpridaja vstopnic pri Brišnik in Höfer. Ker so matični koncerti redno razprodani že v predpridaji, svetujemo občinstvu, da si vstopnice pravočasno rezervira. 876/n

— Žrtve motorne nesreče. V nedeljo je v mariborski bolnici podlegel poškodovan potnik Anton Strašnik, ki se je v Stolni ulici z motorjem zaletel v zid. Težko ranjenega so takoj prepeljali v bolnico, a je bila vsaka pomoč prepozna.

— Policijska kronika. Včeraj so bile aretirane 4 osebe, 2 radi poskušeneja vloga, 2 radi kaljenja nočnega miru. Poleg tega je bilo podanih tudi 10 ovadb. — Policija je prišla znanega thiotapca K. L. in ga izročila sodišču. Prijeti se je predvsem bavil s thiotapstvom vžgalic. Po končani kazni ga odpravijo v Avstrijo. — Tatovi so tudi v Mariboru zadnje čase pridno na delu. Neki neznan mladenič je v hiši št. 4 v Maistrovi ulici pobral vse električne žarnice in izginil. Neznani storilec pa je vdrl v stanovanje stranke A. L. v Studeniški ulici ter odnesel 1250 Din vredno suknjo.

— Zahvala predsednika Masaryka mariborskim društvom. Konzulat Češkoslovaške republike v Ljubljani je prejel iz pisarne predsednika Češkoslovaške republike T. G. Masaryka pismene prirčne zahvale predsednika mariborskim kulturnim društvom za brzojavno čestitko, poslano dne 14. marca z Masarykov proslavo. Na proslavi so sodelovala poleg Češkoslovaške Lige društva Slovanska čitalnica, Sokol, Klub dobrovolcev in klub jugoslovenskih rezervnih oficirjev. Masarykova zahvala je prijetno odjeknila v mariborski javnosti.

Sokolstvo

— Sokol Moste priredi v soboto dne 2. maja t. l. ob 7. uri zvečer v telovadnici na Selu Masarykovo proslavo, združeno z družabnim večerom. K obilni udeležbi vabi vse članstvo in Sokolu naklonjeno občinstvo o d b o r. 830/n

Kristus mu je premalo eleganten

»Zagreber Tagblatt« prinaša zanimivo dogodbico iz Osijek. Znaní osijski slikar Vladimir Filakovac, ki ima svoj stalni atelje v Osijeku, je pri sodišču vložil tožbo proti lekarnarju Ivanu Tarniku. Filakovac obtožuje Tarnika, da je kršil pogodbo, sklenjeno z njim za tri velike slike. Ore za tri kompozicije, predstavljajoče rojstvo, smrt in vstajenje Kristusa, katere so imele biti razstavljene v lekarni. Umetnik in lekarnar sta se pogodila za ceno 70.000 Din, nevsednji materialja.

Ze več mesecev je Filakovac delal na teh slikah. Skice in studije so že dovršene, istotako prva slika »Kristus na križu«, za katero je bil lekarnar Tarnik sam model. Tarnik je bil sprva sila oduševljen nad delom Filakovca; nenadoma pa je presenečeno slikar

Gospodarstvo

Stanje Narodne banke.

dne 22. aprila 1925.

Razlika v pri-
meri s stanjem
dne 15. aprila.

Aktiva:		
Kovinska podlaga	440,6	+ 12,7
račun za odkupovanje	1.274,9	- 19,0
kronskih novčanic	1.186,3	
račun začasne razmenjave	367,9	
državni dolgovi	2.966,3	
redovnost državnih domen,		
zastavljenih za izdajanje		
novčanic	2.138,3	
saldo raznih računov	500,8	+ 81,7
Skupaj Din 8.875,4		
Pasiva:		
Od glavnice izplačano	26,2	
rezervni fond	5,8	
novčanic v obtoku	5.563,3	- 18,7
državni račun začasne		
razmenjave	367,9	
državne terjatve po raznih		
računih	25,7	+ 25,7
razne obveznosti	681,1	+ 68,3
državne terjatve za zastav.		
ljene domene	2.138,3	
zajmo za kupovanje zlata		
za glavnico in fonde	66,7	
Skupaj Din 8.875,4		

Obrestna mera po eskontu menic za vse bančne dolžnike brez razlike 6 % letno. Obrestna mera za posojila na zastave 8 % letno.

Položaj na našem žitnem trgu

TEDENSKO POROČILO NOVOSADSKÉ BLAGOVNE BORSE

Položaj glede turščice se je prejšnji teden znatno zboljšal, povpraševanje za relacijo Braila je bilo veliko. Dovo na trg je slab. Cene so poskočile za 10—15 para. Promet velik, nad 700 vagonov. Položaj glede pšenice je ostal radi minimálnih ponudb čvrst. Zaloge pšenice v Banatu so malone izčrpane. Naši večji mlini se zalagajo z madžarskim in ameriškim blagom. Naše blago se plačuje po 475—480 Din. Na srbijanskih tržiščih je položaj toliko drugačen, ker ima Srbija še znatne zaloge pšenice. Naši mlini jo radi slabe kvalitete ne radi kupujejo. Srbijansko blago so kupovali po 425 Din pariteta Beograd, 70 težko blago s 5 % je bilo na razpolago brez kupcev po 405—410 Din.

Turščice je bilo prodane okrog 600 vagonov. Večina kupelj je bilo sklenjenih s plovitnim blagom relacija Braila. Začetkom tedna so plačevali turščico po 180 Din, koncem tedna pa že po 195, pariteta Novi Sad. Po prvi ceni je bila ponudba neznatna, po drugi pa precejšnja. Računa se, da se turščica v tej ceni obdrži, ker sta v Braili dva velika parnika, ki bi morala natovoriti bolgarsko turščico, pa so bile dobave radi nereditv v Sofiji odkazane. Za vagonsko blago je bilo zanimanje slabo, malo boljše pa za ono blago, ki gravitira k plovitvenim postajam. Cena bačkarske vagonске blaga je poskočila od 170 na 180 Din. Manjše količine sremskega blaga so izvažali minuli teden po 225 do 230 Din pariteta Postojna v Italijo. Povpraševanje po prompt blagu je zbudilo zanimanje za termínsko blago. Kupčije so se sklepale večinoma za blago majunji. Vagonsko blago je poskočilo v ceni od 190 na 200 Din, plovitveno pa od 200 na 205. Dunaj in Budimpešta sta ostala labilna, prodajala samo za relacijo Braila. Bratislava je notirala nastopne cene: prompt ali plavaljoče blago 122—123 KČ, majsko 126—127 KČ, za junij 129—130 KČ. Braila je plačevala v šilingih 156—157.

Moke je bilo prodane 4 vagona. Trgovina z domačo moko je še vedno na mrtvi točki. Večina mlinov je ustavilo delo, deloma radi slabega povpraševanja, deloma radi pomanjkanja pšenice. Veča ponudba je samo v moki »0«, ker je je precej v zalogi. Og in Ogx se nudi po 660 Din. Po črni moki zelo povprašujejo Bosna, Hercegovina in vojaški dobavitelji. Domačo moko št. 6 so plačevali po 510—520 Din, madžarsko 7, ki odgovarja naši 6, pa po 245—253 KČ pariteta Klebica. Z ostalimi poljedelskimi pridelki ni bilo kupelj.

Naša zunanja trgovina napram Trstu in Reki

Te dni je predaval pred odličnimi krogi zagrebških pridobitnikov sekijski šef dr. Milan Todorovič za Beograda o vprašanju naše zunanje trgovine napram Trstu in Reki. Menda je bilo prvo predavanje odličnega srbjskega politika in gospodarstvenika strokovnjaka o vprašanju, ki se direktno ne tiče Srbov kot takih, marveč Slovencev in Hrvatov, odnosno jugoslovanske države v celoti. Zato pa so izvajanja sekijskega šefa Todoroviča za nas Slovence in Hrvate posebno razveseljevala. Predavatelj je navedel številke, iz katerih izhaja, da je na pr. Reka nazadovala od 1912 do 1924 za 80 odstotkov svojega predvojnega prometa. Promet z ladnjami je znašal 1913 nad 19.000, leta 1924 pa samo 3900 edinic. Uvoz preko Reke je dosegel 1912. skoro 900.000 ton, l. 1924 je padel na 229.972 ton. Izvoz je znašal 1912 nad milijon ton, 1924 samo 170.000 t. Pred vojno je Reka vzdrževala 32 jadranjskih, 10 sredozemskih in 12 prekomorskih zvez, danes ima samo 8, 4 in 2 pomorski prosti. Predavatelj je po tej konstataciji posegele glojbe in opisal, kako je Italija sicer s svetovno vojno dosegla politično, a združitev Reke in Trsta, ni pa prevzela tudi njih gospodarstvenega zaledja, brez katere sta obe pristanišči obsojeni na smrt. Naša politika popravi ta nedostatek s celotnimi, ki jih vsiljuje raznim državam. Tudi naša država je doslej pristala na

marikatero konvencijo na škodo lastnega gospodarstva. Vprašanje teh dveh mest za našo državo in za naš narod se drugače ne more rešiti, kakor na ta način, da si čim prej izgradimo na jadranski naši obali lastna pristanišča in da nato prepustimo Trst in Reko njihovim ušodam. To je bistvena konkluzija beogradskega strokovnjaka, ki se sklada z našo splošno politično in nacionalno situacijo na Jadranu.

Predavanje sekijskega šefa Todoroviča je dobro znamenje, da napreduje tudi v državni centrali spoznavanje interesov zapadnih pokrajin države in da se srbjski gospodarstveniki in politični strokovnjaki čedalje intenzivneje pečajo z vprašanji naše gospodarstvene moči in samopomoči na Jadranu. Vprašanje Reke in Trsta je sila enostavno. Za nas pa še posebej enostavno, ker je s tem vprašanjem združeno vprašanje naših zaslužnih bratov v Julijiški Benetiji. Tudi če bi tega vprašanja ne bilo, nam narekujejo lastni gospodarski interesi, da se čimprej od Italije osamosvojimo in da si zgradimo na Jadranu svoja lastna pristanišča.

Predavanje sekijskega šefa dr. Todoroviča je torej in nacionalno in gospodarstveno aktualno in za nas razveseljevo dejstvo. V tej smeri bomo morali še poglobiti proučevanje za gospodarstvo osamosvojitve na Jadranu. Pri ti gospodarstveni osamosvojitvi naravno ne bomo smeli manjkati ni Slovenec, ki že dlje časa zahtevamo direktno spoje z morjem!

— g Občni zbor Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani se je vršil dne 29. aprila t. l. v posvetovalni banke ob udeležbi 22 delničarjev, ki so zastopali 34.184 delnic ohranilo 6333 glasov. — Predsednik dr. Otoc Felich je v svojem poročilu poudarjal zvišanje delniške glavnice od Din 2.500.000 na Din 5.000.000. Prememba pravil, nanašajoča se zlasti na to zvišanje delniške glavnice, in spremembo dosedaj na ime se glasečih delnic v delnico na prinoske je Ministrstvo trgovine in industrije odobrilo. Ravnatelj Ivan Mikuz je poročal o povolnih uspehih za leto 1924; pričakovali je, da bo banka v sled pooblastila za trgovino z devizami in valutami razširila krog svoje dejavnosti. Iz poročila oziroma predloženega letnega zaključka posnemamo, da bilanca z dne 31. decembra 1924 izkazuje sledeče večje postavke: aktivna: račun glavnice: Din 2.954.221, račun efektov: Din 500.327,75, račun eskompta: Din 125.000,—, račun naložb rezervnih zakladov: Din 296.843,81, račun dolžnikov: Din 24.339.574,46, pasiva: račun delniške glavnice Din 5.000.000,—, račun komunalnih zadolženj in zastavnih listov Din 920.925,—, račun denarnih vlog: Din 19.298.262,45. Čisti dobiček poslovnega leta 1924 znaša: Din 446.136,83. Celokupni promet vseh računov v letu 1924 je znašal Din 329.675.296,04. — Na predlog upravnega sveta se je sklenilo izplačati za poslovno leto 1924 100-otnostno dividendo. Imenom nadzorstva je višji knjigovodja Fran Petrar predlagal upravnemu svetu absolutorij, predsedstvu in vodstvu zavoda pa je izrekel zahvalo za uspešno poslovanje. Poročila predsednika, ravnatelja in nadzorstva so bila z odobravanjem sprejeta ter sta se predložena bilanca in zaključni račun zguje in dobička soglasno odobrila, upravnemu svetu in nadzorstvu pa se je podelil absolutorij. Pri dopolnitvah volitvah v upravni in nadzorstveni svet so bili po večini ponovno izvoljeni dosedajni člani.

— g Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozil v Ljubljani. Ta obče znana ljubljanska tovarnica ima razstavljeno na Zagrebčakem velikem sejmu, industrijski paviljon br. 187, svoje krasne izdelke najnovejšega tipa in to dvokolesa, otroške vozilke, igračne vozilke in mala dvokolesa za otroke, ki jih lahko rabijo otroci že od 5 let naprej. Otroško kolo je enakega sistema kot normalno dvokolo, izdelano v manjši obliki. Tvrdira lahko konkurira tujim otroškim proizvajalcem bodisi v ceni kakor tudi v solidnem domačem delu. Svoje izdelke razpoložila po celi naši državi ter na Balkan. Podjetje ima zaposleno prvovrstno strokovno izvežbano delovno osebje, lastnik sam je strokovnjak in cela njegova družina je izvežbana ter zaposlena po posamnih oddelkih. Takemu podjetju je želeli uspeh in je jugoslovanski industriji v čast.

— g Zagrebški tedenski sejem 29. t. m. Včerajšnji tedenski sejem v Zagrebu je bil zelo slab. Živine je bilo malo, volov skoraj nič, prašičev nekaj, bosanske živine tudi nič. Cene so ostale v glavnem nelzpremenjene, dočim so sremski zaklani prašiči poskočili v ceni za 50 para. Notirali so: bik 7—10, vol 7,50—8, krave I. 10—11, II. 7—9, III. 3,50—6, junci in telice I. 10—11, II. 9—10 Din kg žive teže, telat I. 12—20, prašiči pitani 12,50—14, zaklani sremski 18,50—19,50, zaklani domači 18 Din kg, mladi do leta 12—13,50, nad 1 leto 12—14 Din za kg žive teže, konji težki 6000—9000, lahki 5000—7000, prima kmetski 4000—6000, srednji 4000—5600, jahalni 6000—7000, za klanje 2—3 Din kg. Žrebeta do 1 leta 2000 do 3000, nad 1 leto 2400—4000 Din. Krma po met, stotu: detelja navadna 150—165, lucerna 125—150, seno I. 100—135, II. 75—100, slama 125—150.

— g Živinski sejem na Dumažu dne 27. aprila. Na sejem je bilo prignanih 3341 glav živine. Cene za kg žive teže v šilingih so bile sledeče: fabriški vol 1,90—2,10, vol 1,70—1,85, vol srednji 1,30—1,65, vol slabši 1,10—1,20, bik 1,10—1,50/1,60, krave 0,95—1,40, mršava živina 0,70—0,95.

— g Avstrija je znižala obrestno mero. Generalni svet avstrijske Narodne banke je znižal s 25 t. m. obrestno mero od 13 na 11%. Avstrijski gospodarski krogi brez izjeme pozdravljajo ta korak.

— g Trgovino z valutami je dovolilo finančno ministrstvo »Prekmurjski banki« dd. v Murski Suboti.

Papež odlikoval predsednika židovske verske občine

Iz Budimpešte poročajo: Med židovsko in katoliško duhovščino je zbudilo splošno ogorčenje odkritje o življenju novega papeškega grofa Julija Riemera, moža, ki ga je spravila na površje svetovna vojna. Začetkom vojne je bil Riemer uslužben pri neki bratislavski tovarni konfekcij, l. 1915. pa je postal ravnatelj narodnih tekstilnih tvornic v Budimpešti. Po prihodu v Budimpešto je vstopil v odnato židovsko versko občino in ker je bil zelo pobožen in pravoveren, je postal kmalu predsednik njenega finančnega oddelka. To pa ga ni motilo v njegovi službi v tovarni, ki je last katoliškega plemstva in visokih cerkvenih dostojanstvenikov. Bil zelo priljubljen v židovski in katoliški družbi in njegov gost je bil čisto velikovaradinski škof Josef Langi, intimni prijatelj Frana Ferdinanda.

Ali navzlic stikom s temi odličnimi znanci in prijatelji je prišel Riemer kmalu na zatožno klop pred vojno sodišče. Ugotovili so namreč, da je bilo suknjo, ki ga je Riemer dobavljal, zelo slabo, slabše nego zloglasno vojno suknjo. Poldrugo leto je sedel v preiskovalnem zaporu, pri razpravi pa je bil oproščen z motivacijo, da mu preiskava ni mogla dokazati, da je imel zlobni namen oškodovati armado. Pač pa je bil obtožen zločina podkupovanja in obsojen na štiri leta ječe, dasi so ga zagovarjali najboljši odvetniki. Po tej obsodbi je poslal svoji verski občini pismo, v katerem zatrjuje, da ga preganjajo zato, ker se drži vere svojih prednikov. Vplivna židovska občina je izposlovala revizijo procesa. Riemer je prišel ponovno na zatožno klop in je bil oproščen. Ko je bil zopet svoboden, se je umaknil z javnega življenja in ni več nastopal ne v katoliški, ne v židovski družbi. Globoko je začel premišljevat o svoji preteklosti in bodočnosti in ko se je začel po prevaru na Madžarskem nov krščanski režim, je obrnil židovski veri hrbet ter se dal krstiti obnem z ženo.

Pri Blatnem jezeru si je kupil krasno vileposlovstvo ter vabil v goste zlasti visoke katoliške cerkvene dostojanstvenike. Bil je zelo vnet katoličan, kar je dokazal tudi s tem, da je ustanovil pod imenom Ecclesia tovarno za izdelavo cerkvenih oblačil in drugih potrebščin. Novo podjetje je zelo dobro uspevalo in lastnik je lahko marsikaj žrtvoval za reprezentanco. Ko je prišel v njegov dom povabljeni nuncius Lorenzo Schobba iz Budimpešte, ni Riemer štedil z denarjem, da priredi visokemu gostu sijajen sprejem in gostijo. Poslal je celo svojega kuharja za nekaj dni v nuncijevo palačo, da se nauči kuhati jedila, ki jih je cerkveni dostojanstvenik posebno čislal. Ta pokornost ni ostala brez posledic. Firma Ecclesia je bila povabljena, naj se udeleži razstave v Rimu in njen lastnik je bil z ženo celo v avdienci pri papežu, ki mu je podelil visoko odlikovanje in naslov grofa. Novi papeški grof se je vrnil zopet v Budimpešto, kjer so se pa ljudje spomnili njegove prošlosti ter opozorili potom novin prišaste obeh občin na kuriozni slučaj, kako postane iz pravovernega žida papeški grof. Ta afera ima tudi politično-cerkvene posledice, ker je bil nuncius Schobba takoj premeščen v Haag. Na njegovo mesto je prišel monsignor Cesare Orsenigo.

Vam pojasni vse želje

in kaj Vam je ukreniti, predno kupite blago za obleke, obleko, ali druga oblačila. Vsak moment se lahko informirate o cenah in kaj je na zalogi.

DRAGO SCHWAB - LJUBLJANA

Za kulisami življenja.

Pred kratkim je objavila sloviša kinoigralka Lil Dagower v »Berliner Tagblattu« opis življenja in higijene, po kateri se mora ravnati prava kinoigralka, ako si hoče ohraniti svojo zunanjo izredno lepoto ter duševno igralsko prožnost. Navadno si predstavljamo kinoigralko po tistih zazorih, ki jih gledamo v filmih velikomestnega življenja. Po takih filmih sodeč si mislimo, da se potepajo kinoigralka noč in dan po zloglasnih zabaviščih, da prestopajo od kavalarja in eleganca na drugega, da tavajo v alkoholni pijanosti ter da se zastruji s raznimi ovojini in eksotičnimistrupi, kakor so morfi, kokain, absint eter. Razven tega si predstavljamo kinoigralko tako, da prehaja iz objema veriznika ali bankirja v objem drugega, da se kaj rada drži starikavih, puzočih bogatašev in da ji je demar in razuhudna zabava vse.

Ne bomo trdili, da so kinoigralka vse po vrsti nedolžni angeljčki, ki ne poznajo nižinskega življenja velikih mest. Iz filmov sicer razbiramo, da se na tako življenje in omegavanje prav dobro razumejo! Vendar ne na podlagi razuzdanega posnemanja propadlih žensk, ki se prodajajo po babilonskih barih in šantanih, marveč vsled pravega in resnega študija!

Res prvovrstne kinoigralka žive sila skromno, preračunljeno, higijenski, brez večjih duševnih doživljanj ali ekstravagantnih zabod. Vsako vlogo mora temeljito študirati. Vsak nastop dovršeno živ, plastično in življenjskoverno izklati! Tu ne sme se pojaviti senca omahovitosti, neokretnosti, negotovitosti! Vsaka kretnja naj organsko izvira iz značaja. Pri velikih umetnicah zapazimo, da nastopajo ne samo v različnih maskah in kostumih, marveč v prvi vrsti v različnih karakterjih kreacijah. Enkrat se podajajo kot vihrave lahkoživke, drugič kot blaznovorne mamice, tretjič kot opolke, za vsako erotično ekstraturo dovzetne preparandke, ki so komaj zapustile lažisramežljiva samostanska vrata...

Za tako raznovrstne karakterne kreacije je seve potrebno veliko znanja študija

To in ono

ja vlog, življenja okoli sebe, kretanja med najrazličnejšimi družabnimi krogi, čitanja literature, strokovnega znanja.

Z enako temeljitostjo morajo skrbeti za svojo zunanost. Razuzdano življenje jim kmalu skazi poteze na obrazu, pojavijo se sumljive pege, obolelosti, ki onemogočajo redne filmske posnetke itd. Živijo ponavadi higijensko, skromno, da si obvaruje lepoto, s katero rastejo in padajo... Na filmskem platnu se poklic vidi sila lehak, igranje gre kakor na olju, z lahkoto. Baš ta lahkota je tisto, kar mika in vabi toliko ljudi k filmu. V resnici se utrudijo kinoigralka pri posnetkih tako, da so po svojem dnevnem delu utrujene in popolnoma izčrpane in da si želi mirnega, oddiha z avtozvoznijami v predmestju, v zeleno prirodo, nakar se podajo v svoj dom, kjer preživijo večere v krogu svojcev ali ob čitanju novih vlog in v študiju novih tipov. Tu vrše filigransko delo, od prizora do prizora, delijo si skice, izmišljajo prave ženske poteze in kretnje.

Življenje velikih umetnic torej ni tako lahkomiselno, lahkoživno, razposajeno in lahkotno, kakor si ga predstavljamo po obisku v kinu. Nasprotno je sila trdo, naporno, higijenski. Za kulisami življenja ni vse zlato, kar se sveteli...

VI BODETE VEROVALI

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih, ako kupite eden par. Dobivatejo se v vseh prodajalnah.

Aftenposten

Ime največjega norveškega dnevnika je pri nas malokomu znano. Ime samo pomeni večerno pošto. Ta dnevnik je danes po svoji poročevalski službi po obsegu in vsebini svetovni list. Pred kratkim se je preselilo uredništvo v Oslo v novo zgradbo, kjer se tiska na najmodernejšem rotacijskem stroju, ki iztisne v eni uri 216.000 izvodov. Nč manj popolen pa ni tudi onividni mehanizem, ki pošilja uredništvo poročila iz vseh koncev sveta. Zavedajoč se svojega svetovnega pomena, je izdal uredništvo posebno velikonočno številko, ki predstavlja po vsebini in obsegu zanimiv pojav v novinarstvu. Mnogo je listov, ki si ob takih prilikah dovolijo slično darilo čitateljem, toda »Aftenposten« vpliva na čitatelja kot nekaj posebno originalnega, ker je njena velikonočna izdaja sama zase znamenita knjiga. Ta številka je ogledalo vsega ogromnega dela, ki ga je žrtvoval novinarstvu znani norveški novinar Amandus Khibsted, ustanovitelj tega največjega norveškega dnevnika. Dasi je Schibsted pred leti umrl, živi njegov duh dalje.

Ihsenov in Björnsonov narod je raztresen na obeh straneh polarnega kroga po ledenem ozemlju, ki zavzema tisoče in tisoče kvadratnih milj. In dasi ne šteje niti 3 milijone, prečita letno 33 milijonov izvodov raznih novin. Pomislimo samo, koliko prometnih sredstev je treba, predno dospel list iz Francije v te oddaljene severne kraje. Tu so potrebni avtomobili, vlaki, parniki, aeroplani, sani, smuči, in čolni. Mislimo si, kakšno šolo ima za vsako ljudstvo, ki ne zapravlja denarja za vsako prismo-darilo, nego prečita v svoji trgovski solidnosti članek iz literarne zgodovine, iz narodnega gospodarstva, politike itd., ne da bi se lovilo za senzacijami, ki jih običajno servirajo novinarji. Mi smo daleč, zelo daleč od sveta, dasi ležimo sredi Evrope. Smelemu narodu, bogatemu po svoji svobodi in prekipeljavčemu pogumu in zdrave življenjske energije bi se gabilo celo ležati tu, kjer ležimo mi.

Velikonočna številka »Aftenpostna« piše tudi obširno o novinarskih razmerah. Norveški novinar ne potrebuje državne stipendije za svoje študije, ker je zanimanje ljudstva za novinarstvo tako veliko, da listi sami razpolagajo z zadostnimi sredstvi. Pri nas se seve niti država, niti javnost, izvemšči častne izjeme, ne zmeni za novinarje, dasi si je težko misliti v sedanjih razmerah družabno in javno življenje brez novinarstva. Pri nas tudi nimamo one bogate inercije, ki vzdržuje največji norveški dnevnik. Naša javnost ne pozna po-zrtvovalnosti. Njeno geslo je samo daj in daj, preskrbi za malenkostne stroške najnovejša poročila iz vsega sveta, nudi za bogatelo bogato čtivo in razvedrilno. toda od kod vse to vzeti in kol'ko je treba in stroškov, o tem nihče ne pomisli. Vse drugače je tam daleč na severu, kjer je življenje neprimerno težje, nego pri nas, pa je vendar norveško ljudstvo s svojimi prihranki dvignilo novinarstvo na najvišjo stopnjo. »Aftenposten« je najboljši dokaz, kaj lahko doseže narod, ki zna za skupno stvar tudi kaj žrtvovati.

Smeh

Človek je edino biće, obdarovano s smehom. Naša mladost je bñta polna smeha in v njegovem odsevu se vidi marsikaj lepega, kar v resnici na svetu niti ne obstoja. Ker pa smo videli, je za nas eksistencialno. Mi, ljudje smo črta, ki se lahko smejemo in vendar črta pogosto razbimo na ta drug ceni da prirode. Sv-pismo nas v svojih modrih zrcelih opozarja na smeh in trdi, da vesele srce vspešuje človeka kot najboljši lek, dušni mu pesimizem izsuši kosti. Smeh je črna adna za naše organe, ker priletno vpliva na rñuža, jetra in druge organe. Srce se nari zahvaljuje za smeh s tem, da izloča utripajo in

pošilja v telo več toplote. O'ko se v smehu zaiskri in zjasni. Zastrupljeni zrak na dnu pljuč mora ven. S smehom nudimo telesu novih moči, čistega, prijetnega leka.

Življenje naše generacije je težko. Po svetovni katastrofi, ki je pretresal svet pred 10 leti, je nam zdaj tem bolj potrebno veselo življenje. Noč brez sna. Zadržana vest ali kaka druga neprijetnost lahko zada zdravju težak udarec. Ali večino zlih posledic otožnosti, duševnih bolečin itd. lahko odstranimo s smehom. Čudimo se, da so komiki na ouru ali v filmih tako dobro plačani. Zdravi ljudje raje poskajo tistim igralcem, ki jih spravijo v razposajeni smeh, kakor pa takim, ki nam z grimasami in dramatičnimi kretnjami izvajajo solze v oči. Komur je torej ležeče na zdravju in prijetnem življenju, naj nikar ne pozabi na smeh. Ne izrajmo sami med seboj filmske drame z neskončno verigo epoh. Svet se premalo briga za naše bridkosti in težave. Svet se ozira samo v ono smer, od koder se razlega veselje in smeh, Svet se ne zme-ni kdove kaj za pesimiste, še manj jim pa pomaga. Kdor hodi po svetu s povešano glavo in potrtim obrazom, kdor neprestano tarni in jadikuje nad svojo nesrečo, si koplje grob, kamor ga prejalislej palne svet z ironično opazko, da ni sposoben za življenje. Zdrav človek se ne sme kisati, ne sme dovoliti, da ga vleče pesimizem navzdol, temveč se mora pogumno boriti z življenjskimi neizgodami in odganjati od sebe obup, tudi če ga trenotno nesreča prišine k tlom.

So ljudje, ki imajo v svojem slovarju frazo »stolažba je zaman, veselje nič ne pomaga.« Taki ljudje se ne vseje ne iz-leta, ne sporta, ne plesa, dasi je vse to namenjeno veselju in zabavi. Drugi zopet vidijo v vsaki stvari samo zapreke. In č'm bolj premišljeva o zaprekah, tem več se jihi nakopiči pred njimi, dokler ne postane problem neizvršljiv. So tudi taki, ki ne vidijo v življenju potoka, pač pa kamenje, po ka-terem morajo hoditi. Imajo voljo nekaj začeti, ko jih vodi pot čez potok, se smejo in ne zamude vzeti življenje tako, kakrš-no je ter kronati vse nehanje s smehom. Taki ljudje so srečni, njihova življenjska pot je lahka, veseli in zadovoljni so že s tem, da sploh žive. Smeh je najboljši sredstvo za odstranitev vseh ovir, ki si jih po-stavimo na pot čisto sami.

„Jazzband“ v Sing-Singu.

Ameriško veliko jetašnico Sing - Sing smo že obširno opisali. Posetil jo je tudi angleški igralec Nelson Leys, ko se je mudil v Zjedinenih državah. Pravi, da spočetka ni imel namena iti v jetašnico, ker se je bal nepovoljnih vtisov, kateri bi motili njegove lepe spomine na Ameriko. Ali po prigovarjanju prijateljev je vendar le šel v Sing - Sing in ni mu žal. Ves je bil presenečen. Privedil je malo predstavo in imel pred seboj okoli 1300 mož. Vsi so bili lepo oblečeni v belih gorenjih srajcah in rjavih hlačah ter so kazali prijazne obraze in zelo veselo so bili razpoloženi. Nobene-ga takega strašnega sledu o zločinah kakor po evropskih zaporih. Jetašnici v Sing - Singu lahko kade, vse razne moderne naprave so v kaznilnici in izborna »Jazzband« svira, da je veselo. Jetaški smejo ob njenih zvokih plesati. Ob posebnih prilikah prirede tudi gledališke predstave. Sploh so z gledalščem v taki zvezi, da dobe najnovejše stvari z newyorških odrov razumne poslušalce v lepem gledališkem prostoru Sing-Singa.

Starost ščuke.

Splošno se sodi, da dosežejo ribe velike starost. Tudi v znamenjih krogih so bili dolgo časa tega mnenja. Nemška poročila so trdila, da žive v ribnikih v Lužici krapi stari nad 200 let. Nadalje navajajo zgodovinske listine, da so v Heilbrunnu na Svabskem leta 1497 ujeli ščuko, ki je imela obroček z napisom, da jo je dal cesar Friderik II. položiti v vodo leta 1230. in bi bila torej ta ščuka takrat stara 267 let. Dolga je bila baje 570 centimetrov in težka 140 kil. Razni učenjaki, ki proučujejo življenje rib, pravijo, da so dosežanje trditve o starosti ščuk neresnične in zlasti izjava prof. Mayenne v »Zool. Anz.«, da so različne preiskave pokazale, da žive ščuke v resnici mnogo manj časa, nego se je doslej mislilo. Ščuka tehta po njegovi sodbi največ 35 kil in doseže starost do 80 let. Tudi podatki o drugih ribah ne soglašajo z mnenjem ljudstva. Riba Huso dauricus Georgi, ki spada v vrsto najdalje živčih rib, doseže pri teži 655 kil in dolgosti 5 metrov starost do 55 let. Nova metode, ki uvažujejo perijodična odlaganja na kosteh in na luskinah, izključujejo, da bi bila gori omenjena ščuka cesarja Barbarose se dosegla starost 267 let.

Odgovorni urednik:
RASTO PUSTOŠLEMSEK.
Glavni urednik:
VLADIMIR KAPUS

OSKAR H.

Razpad carstva

Roman zadnjega avstrijskega cesarja.

»Imava še časa dovolj, grof, preje morava še skupaj piti kozarec vina.«

Grof Wolkenstein pri tej priliki ni bil baš dober družabnik. Nem in zamišljen je sedel pri mizi in se je jedva dotaknil kozarca, napolnjenega s penicim vinom. Preteklost je stala pred njegovo dušo in v mislih na preteklost je pozabljal na sedanjost. Njegova vroča oboževana mladeniška ljubezen je dogorela v letih njegove odsotnosti skoraj popolnoma. Jedva kakšna iskrica je še tlela pod pepelom. Val čustev požrtvovalnosti in vdanosti se je umiril, semhljaje se je oziral nazaj na čase mladeniškega oduševljenja. Toda v kljub ohlajenemu spominu, vključno dozorelosti v letih je njegovo srce radostno zatrepetalo, ko je slišal o zopetnem svidenju. Kar je živel globoko v duši, umrje šele z zadnjim vzdihom. Sicer pa živi skrito v notranjosti in preseneča čisto s krepkim nadopolnim vstajenjem.

Končno pa se je nadvojvoda moral ukloniti za popoved določene ure, dasi bi bil rad še dlje časa ostal v krogu svojih tovarišev. Povabil je grofa naj ga spremlja. Za vožnjo na svoje stanovanje je porabil avtomobil, ki bi naj po govoru odpeljal nadvojvodinjo na kolodvor.

38

Prijavil se je pri svoji materi in ji privedel sabo tudi svojega spremljevalca.

»Na tvoj ukaz, mama, sem Ti privedel starega prijatelja, grofa Wolkensteina. Tudi midva sva sklenila prijateljstvo.«

Nadvojvodinja je lahko nagnila ponosno svojo glavo. Z dobrohotno kretnjo je grofu ponudila roko, ki jo je spoštljivo poljubil.

»Srčno sem vesela, grof Wolkenstein, da Vas zopet vidim. Dolga leta ste bili odsoten. Nihče ni vedel za Vas in nobene poizvedbe vas niso dosegle.«

»Cesarska visokost, bil sem na potovanju. Bil sem v pokrajinah, kjer cvete še barbarstvo in neukturnost, v krajih kjer je bila nevarnost moja stalna spremljevalka. V pokrajinah umetnosti in znanosti, kjer prežita kakor kače pod rožami zahrbtnost in izdaštvo. Povsod isti življenjski pavli sovražstvo, zavist in pollepnost spodaj, napuh glupost in trma zgoraj. Malo razveseljivi prizor nudi ta svet.«

»Pesimist ste postali, gospod grof. Ko sem vas preje poznala, ste bili veseli in ste verovali v življenje. Zaupanje v Boga lahko prenaša zmote tega sveta.«

»Cesarska visokost, zaupanje v Boga je močna opora za človeka, ko brede skozi valove zemeljskega življenja. Često pa val izpodnese oporo in človek se brez nade na rešitev pogreze v valovju.«

»Ali ste izgubili vero, grof?«

»Ohranil sem si še vero, cesarska visokost, ne verjamem pa, da bi bila od božje odločitve odvisna

naša zemeljska sreča ali naše zemeljsko gorje. Človeka so poslali na zemljo, da se tu pošteno izživi in da semtertja pošteno pokaže zobe svojemu bližnjemu, ki ga hoče potisniti ob steno.«

Nadvojvoda se je napol glasno zasmel. »Gospod grof to so krivoverska naziranja, s katerimi si boste popolnoma pokvarili pri gospe mami.«

Potegnil je iz žepa uro in delal prav presenečen obraz.

»Oprostite mama, da moram oditi. Imam namreč službo in bi nerad zanemaril svoje dolžnosti. Gospod grof te bo pač spremljal na kolodvor.«

Nadvojvodinja je začudeno pogledala. »Službo imaš, Karel? O tem pa mi nisi preje ničesar povedal.«

Nadvojvoda je še nekaj časa odlašal z odgovorom. »Moral sem nepričakovano vskočiti za tovariša, ki je obolel.«

Poslavljal se je nagnil nad roko matere, ki je še vedno mašala z glavo z la vani.

»Z Bogom, mama! V kratkem pridem na Dunaj. Midva, gospod grof, pa se bova vsekakor še česnje videla.«

Zažvekljale so ostriže.

Nadvojvodinja se je okrenila k svojemu gostu. »Službo ima v času, ko sem jaz tu?«

Na grofovem licu se je pojavil lahen usmev, poln razumevanja.

»Cesarska visokost je pač pregnal način razgovor. Služba v mali garniziji ni tako stroga, da bi zahtevala tako nenadno slovo.«

»Ali smatrate to za izgovor, grof?«

»Mislim, da se v tem oziru pač ne motim!« Nadvojvodinja se je vgriznila v ustnico, nato pa zamišljeno pripomnila:

»Takšen le dečko nalaže brez pomisleka tudi najskrbnejšo mater, ako mu to sodi. Sicer pa je prav ljubeč in dober srčen.«

Njegova cesarska visokost je še mlad in se nahaja v letih, ko vse kipi v človeku. Toda tudi kasneje bo potreboval še energičnega vodstva. V to pa ni potrebna moška roka, v tem oziru je preveč samozavesten in pretmast. Njega bo lahko vodila samo odločna žena, ki ima krepko voljo in se zaveda svojega noličja.«

»Na to sem tudi mislila, toda za to je še časa dovolj.«

»Ne preveč, cesarska visokost. Ako ga hočete očuvati potov svojega očeta, ga morate vsrčiti v njegovi nagnjeni čim napreje oženiti. Močno je potreben opore domačega ognjišča.«

V strahu in trepetu se je ozrla nani nadvojvodinja. »Grof Wolkenstein, bili ste mi vedno zvest in udan. Ali hočete to svojo zvestobo prenesti tudi na mojega sina in mu stati ob strani kot svetovalec?«

»Kakor dolgo bom živel, cesarska visokost. Moje izkušnje, moje znanje, moja spretnost, moje vse posvečam njemu. Mnogo sem doživel, zato gledam s skrbjo v bodočnost. Državni temelji so omamlani, obstojne države je ogrožen. Bojim se samoto, da kakor Kasandri nihče ne bo verjel mojim proročevanjem.«

»Z vsem svojim ugledom vas bom ščitila, grof. Pripovedujte s čim utemeljite svoje slutnje?«

Barvni trakovi, ogljeni, indigo in povoščeni papir, heklografični zvitki in aparati, podloge za stroje pri **Lud. Baraga, Selenburgova 61.** Telefon št. 380

Dospel je zopet pravi holandski kakao!

V Vašem interesu je, da uživate le prvovrsten KAKAO; torej zahtevajte po svoj pravi holandski KAKAO znamke

Kakao GROOTES Kakao

1237

J. Stjepušin

= Sisak =

preporuča

načelne, ture, žice, partituro i ostale potrebštinu za svo glazbala.

21 L.

Robert Smielowski

arhitekt 47

in mestni stavebnik

Rimska cesta 2

WSAKOVSTNE KLOBUKE

Nakitene od Din 120.— naprej pri STUČLY, MASCHKE, Ljubljana, Trbovska ulica. 69/L

Od 100 Din

dalje nakitni slamniki pri — Ivi Štiller, lopa št. 10 (ob Mahrovem zidu), Vodnikov trg. 1203

Dvigajte

nemudoma: »Poletje 35.« Brez odlašanja! 1284

Mesna cena

znižana!

Na stojnici Jakob Otrin v Ljubljani, Šolski dvor, — goveje meso Din 12.— 1283

Damski in dekliski slamniki

po znižanih cenah ravno kar došli!

Oblike damske od Din 70 do Din 150. — Otroške od Din 50 do Din 70. Nakitene od Din 100 naprej, do četrta a zaloga.

Oglejte si cene v izloži.

MINKA HORVAT. Ljubljana, Stari trg št. 21

HOTEL DUTTOVE NA DUTTOVIM JEZERIMA

Otvorena sezona.

Poštanski putniški avtomobili počinu sa vožnjom od željeznice stanice Bihac i Vrhov na 15. IV. 1915. Počinu smo se za par naredb izletnike sa raznim ljudnim jelima kao: salme, konzerve, sardine, sira te likera itd sve uz umerene dneve i trevacke cijene. Kuhinja izvrsna, podvorna brza i točna. Sve napojne ce ukin te. Cijene bez konkurencije. Na zahtev dostavljamo prospekte. Hotel i restauracija otvora na cijelu godinu.

UPRAVA.

Zidna opeka

od lasne opekarne na Viču, priznana kot najboljša kakovost, in od skladišča, Op-karska cesta 18 po najnižji dnevni ceni.

Drva za kurjavo

(drezki od žage) po zmerni ceni, dokler traja zaoga, se dobe pri Ivanu Šiška, Metelkova ulica 4. 1217

Rabljeni ali nove hrastove sode od 100 do 250 litrov — kupuje Jernej Jelenič, Ljubljana, Stara pot 1. 1270

Kuoi se nohišto

za pisarno (večji amer. omario, stole, event. celo garnituro, preproge itd.). — Podrobne ponudbe na upravo »Slovenskega Naroda« pod št. B.1276.

Več spalnic

(modernih) se radi pos. manikana prostora zelo ugodno proda. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda« 1282

Kamgarn in štof

za moške obleke

velika izbira in nizke cene.

R. Miklauc, Pri Skofu, Ljubljana

Braća Holländer (Subotica)

preporučuju bogato skladište perja za jorgane i jastuke od najjeftinije do najfinije vrste. Najbolje poznata eksport firma, potpunu garanciju pruža. — Biza i tačna posluga.

54 L.

Sanatorium Dr. R. Szegő

za odrasle i djecu. — Abbazia (Italija).

Dietno liječenje za debljanje i krepčenje. Prvorazredni zavod za bolesne na srcu, na ovapnenju žila. — Promjene (Stoffwechsel) za ženske i živčane bolesi. Djeca od 7 godina primaju se i bez pratnje.

69 T

Platnene čevlje

za dame dobite pri tvrdki

M. Trebar, Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 6 po sledečih cenah:

Beli platneni na 1 špango z leseno peto Din 120.—
Beli platneni na 2 špangi z leseno peto Din 120.—
Beli platneni na trake z leseno peto Din 120.—
Sivi platneni na 1 špango z leseno peto Din 120.—
Sivi platneni na 1 špango z usnjeno peto Din 120.—
Sivi platneni na trake z usnjeno peto Din 120.—

Pošilja se tudi na nočnem povzetju.

1279

Pod častnim pokroviteljstvom zvežera predsednika gospoda dr. Mihaela Hainitscha.

Avstrijska gospodarska razstava

30. maja 1915. 15. junija

Villach (Beljak) 1925

Lovska razstava, razstava trofej I. L. d. Velike domačinske slavnosti.

Precej znižane vozne cene na avstrijskih zveznih železnih cestah proti pokazanju razstavne izkaznice.

Razstavne izkaznice

se dobivajo pri vseh avstr. poslatištih, konzulatih, konzularnih zastopstvih, avstr. trgovskih zbornicah ter pri centrali in vseh podružnicah avstrijske Prometne zveze (Verkehrsbureau). 1232

Morsko kopališče Baška na otoku Krku.

Divno ležeči hotel »Velebit« z novo depandanso na najlepšem obrežju Kvarnerja. Prvorazredna slovenska kuhinja. — Električna razsvetljava. — Zdravnik v hiši. Komoditeta v vsakem oziru. Cene od 56—60 Din za hrano. Pijače ohlajene na l. du.

Priporoča se Slovincem ter daje brezplačno pojasnila lastnik hotela

1246 **Ante Tudor.**

GEMIC

Zahtevajte vedno in vsod »VINO BERNET, GEMIC« naravnih polnoma tehnično s pravimi dalmašinskimi v ni. zaradi česar nadkriji je vsak italijanski vermet izkorist te

Za reklamo pošljemo po povzetju 4 originalne steklenice po en liter vina Bernet bega, temnega ali mešanega na zahtevo za osam Din 150 franko na dom. Pišite še danes na firmo **SLAVIJA** prva tvornica likera, sirupa i dezert, vina M. Gemic, Split.

Narodna tiskarna

Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5

izvršuje tiskarska dela v vsaki množini in sicer: uradne tiskovine, cenike, kuverte, račune, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vabila, cirkularje, vstopnice, etikete, mrtvaška naznanila, zavitke, časopise in vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. Narodna sprejema tudi »Narodna knjigarna«, Prešernova ulica 7

Modni salon Minka Horvat

LJUBLJANA **Stari trg 21**

ima vedno v zalogi najnovejše damske in d. kliške slamnike in klobuke. — Zalni klobuki vedno v zalogi. — Ponavlja se snrejanja

911

ROYAL MAIL LINE

Kr. angleška pošta parobrova linija — Generalno zastopstvo za krajino S. H. S. Zagreb, Trg. I. št. 17.

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sannalo. — Održava plovnikov v prvem, drugem in tretjem razredu. Kabina tretjega razreda z dvema in štiri posteljama.

Podzastopstva:

Beograd, Karagorjeva ulica 91 — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. — Veliki Bečkerak, Kralja Aleksandra ul. 4 — Bitoli, Bulevard Aleksandra 163. — Brzljavni naslov za gori navedena podzastopstva »Royalmailac«.

Za Beano, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogoro:

Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gruzu. — Brzljavni naslov: »Prometna banka«.

Dopisovanje v vseh jezikih.